

Nr. 8

50 senti

~~~~~  
**Eesti**  
**iluduskuninganna**  
~~~~~

Ho

~~~~~  
**erinumber**  
~~~~~


Kolme ilusa naise triumf.
Iluduskuninganna ja näitsikud.
Jlusaist naistest ja iludusvõistlusist.
Kultuursiluette kõverpeeglis.
Knut Hamsuni «Sõrmus».
Jazzi ajajärk.

«Miss Universumid».
Ringi ümber armastuse.
Naisvõimlemine.
Jluduste «rahvahääletus».
Pealinna seltskonna päevamuresid.
Suudlematu suu.

Paberosse

AINO

20 tk. 35 s.

EXTRA-EXTRA

20 tk. 35 s.

---

suitsetab iga nõudlik
suitsetaja.

A-s. ASTORIA.

MIRAADO

25 tk. 25 s.

paberossid on tubakatööstuse
suursaavutus nii maitse kui
ka omaduse poolest.

Tubakavabrik
H. ANTON & Ko.

ELU, KUNSTI JA KULTUURI
AJAKIRI

Lo

ILMUB KORD KUUS
TALLINNAS

Toimetuse ja talituse juhataja Väike Karja 1
Telefon 22-63 Postkast 135

Tellimishind: 12 kuud 4.50 krooni.
6 kuud 2.40 kr., 3 kuud 1.20 kr.

TOIMETAJA JOHANNES JÄRV.

Kõneteldav kell 9—10 ja 3—4.

A. 1930

Nr. 8

II. aastakäik

Ly Kerge

Helene Wentsel

1930

Amy Smager

Kolme ilusa naise triumf.

Kuis valiti Eesti iluduskuninganna ja ta kaks näitsikut?

Tänavuaastane iludusvõistlus Eesti iluduskuninganna nimele on lõppenud eeldustekohaselt õnnelikkude tulemustega. Võitjaks on tunnistatud iludused, kellede iludusenivoo asjatundjate otsusel ulatub kõrgema tasemani.

Võistlus — väljakuulutamisest tulemuseni arenes elavalt, hoogsalt ja korrektelt. Iludusi kandideeris igast kodumaa kandist — kokku ligi 300 noort naist. Ärilised ettevõtted suhtusid võistluse heatahtlikult, määrates iluduskuningannale kõrgemaid preemiaid. . .

Kolm kuud enne võistluse tulemuste avaldamist koostati jury, milline lõppeks kujunes järgmiseks: Härrad P. Aren, mag. A. Grünberg, E. Idla, dr. V. Krull, Th. Luts, P. Parikas, F. Sannamees, E. Vender ja sekretärina pr. mag. A. Jürman.

Võistlusest osavõtjate üldkogumist eraldati 22 iludust lõppvõistlusele. Nende seast valiti iluduskuninganna — „Miss Estonia” — ja ta kaks näitsikut.

Lõppvõistluse seekord tuli uudis. Viimane periood oli avalik — Kadrioru staadionil korraldatud naisvõimlemispidustusil.

9. augusti hommikuks kogunesid kutsutud iludused Eesti kujutava kunsti sihtkapitali valitsuse ruumesse, Rataskaevu tn. 9, kus neid vastu võttis selle ajakirja toimetaja.

Õhtul kell 17 algas sealsamas iluduste esinemine jury ees. Enne iluduste defileerimist pidas jury lühi-

ajalise koosoleku, kus määrati kindlaks otsustamise põhimõttelised alused. Tähendetagu, et nii hästi iludused, kui ka daamid ja härrad jury liikmed ilmusid täpsalt määratud kellaajaks.

Iluduste vaatlemine toimus avarais näitusruumes, kus parajasti oli järjekordne kunstinäitus. Neli suurt saali — kõik seinad kaetud väärtuslike kunstiteostega. Iludusile jättis see sügava mulje. Lippki lehvis sissekäigu kohal.

Jury ja iluduste kohtlemine oli ametlik. Mõlemad pooled jäid vastastikku võõraiks.

Alul jury jälgis kandidaate üldiselt. Huvitav oli vaadelda iludusi liikumas elegantseis kleitides, mil see sündis täiesti vabalt nende silmitse-des maale seinul, büste postamendel ja aknail.

Järgmine faas oli — juba supeltrikoodes jury rohelise laua ees. Olgu tähendatud, et iludused kohtunikkude ette ilmudes ei närveerinud nagu arvata võidi, nad pidasid end algusest lõpuni ülal täiesti vabalt, olid heas tujus ja naljatlesid.

Jury oli meeldivalt üllatatud: 70% lõppvõistlusele pääsenuist olid iludused — üle keskmise taseme. Ilusad näod, saledad, proportsionaalsed figuurid — varjatud moodsa supeltrikoodesse. Hinnati punktide viisi, nagu see sünnib mujal mais „Misside” valimisel.

Iluduste defileerimine ja otsustamine kestis ligi viis tundi. Jury võttis oma ülesannet teadusliku tõi-

Eesti iluduskuninganna

Amalie Smager.

duse, innu ja huviga. Mainitagu seda suurt püsivust, kannatlikkust ja huviküllust mõlemil pool!

Lõpupoole eraldusid häälteenamusega 3—4 iludust, kuid lõplikku otsust jury ei teinud. See jäi järgmiseks päevaks, mil loodeti uusi kandidaate publikust. (Laupäeval, 9. augustil, vaadeldi vaid „Ilo” toimetusse pilte saatnuid).

Pühapäeval, 10. augustil, jätkus jury töö. Kell 17.15 ilmusid iludused ja jury liikmed jälle kunstihoonesse, et siit sõita Kadriorgu. Rataskaevu tänaval ootasid kümnekond soliidset tõlda, millised sõidutasid haruldasi külalisi läbi Niguliste, Kuninga, Viru tänavate ning Narva maantee ilusas rivis staadionile. Tänavate veered olid täis uudishimulikke, kes iluduste rongi järgi hakkasid ruttama Kadrioru poole.

Iluduste kohale jõudes istus staadioni tribüünil juba rohkesti rahvast. Värava esised olid inimestest ummistatud. Võimlemispidustuste avamiseks oli tribüün juba tihedasti publikut täis. Iludused võtsid istet suures külaliste looshis.

Pidustused avas haridus-sotsiaalministeeriumi direktor G. Ney huvitava kõnega. Järgnes sportlik kõne kehalise kasvatuses inspektorilt E. Idlalt. Edasi esinesid E. S. S. „Kalevi” naisvõimlejad rühmad ja Ü. E. N. Ü. T. O. rahvastantsijad. Eeskava võeti publiku poolt hästi vastu.

Nüüd järgnes iluduste lõplik defileerimine jury ees — publiku pealtvaatamisel. Vahepeal oli pöördud publiku poole — paludes iludusi, kes soovivad kandideerida, ilmuda alla jury'le registreerimiseks. Ilmus kolm daami.

Avalikult iludused esinesid kleitides, kuna ilmastik oli vilu. Jury arvestas sellega, pealegi eelmisel õh-

tul kandidaate oli juba vaadeldud trikoodes.

Iluduste defileerimisele publik reageeris elavalt. Publiku valitseva enamiku moodustas intelligents, kes oma vaimustusavaldusis jäi kultuurseks. Ent pidustusile oli pääsenud ka taltsutamatumat spordipublikut, kes ei suutnud ekstaasi sattudes enam vaimustusavaldusi valida, unustades, et tribüüni ees liikusid noored daamid ja mitte jalgpallimängijad.

Jury otsuse — võistluse tulemusel — tegi teatavaks selle ajakirja toimetaja. Iluduskuningannaks jury liikmete kõikide häältega valitud — A m a l i e S m a g e r, ta näitsikuiks L y K e r g e ja H e l e n e V e n t s e l. Mõlemad üheõiguslikult.

Tulemused võeti vastu tormilise aplausiga. Publik tribüünil tõusis püsti. Orkester mängis igale võitjale kolmekordse dushi.

Võitjate publiku ette ilmudes, kus neid õnnitles esimesena lilledega pr. mag. Jürman, ruttas vaimustatud rahvahulk in corpore tribüünilt iluduste ümber. Kümnekond fotomeest püüdsid iludusi jäädvustada. Filmioperaator Th. Luts ruttas jury laua tagant iluduste ette kaameraga.

Harva on nähtud eestlasi sattuvat sellasesse hoogu ja vaimustusse. Karjuti „elagu!” ja aplodeeriti. Välismaa ajakirjanikud ja meiegi omad püüdsid kõnetada valituid, kuid samal ajal tungis peale rahvas. Suures tormamise hoos langes isegi osa tribüüni sisse. Iludusi taheti õhku tõsta. Juba haarasid kümned käed, iludusil aga õnnestus vaimustusavaldajate keskelt jõuda autodesse. Kuid rahvameri lainetas järele. Suur ja raske tõldauto iludustega tõsteti korduvalt üles. Suure vaevaga pääsesid autod liikuma.

Kõik lõppvõistlusest osavõtjad ja jury liikmed sõitsid „Seltskondlikku majja,” kus oli korraldatud banketti. Banketil valitses täielikult ülev meeleolu.

Tulemustega olid rahul kõik — jury loomulikult, ja ka võistlejannad. Iluduskuninganna ise oli kõigevähem uskunud oma edusse. Oli veetud vastastikku kihla. Suurim kaotaja oli iluduskuninganna. Kõik võistlejannad olnud arvamisel, et kindlasti võidab too sale, blond, erakordselt puhta profiiliga — Brigitte Helmile imeliselt sarnlev daam. Ja nii oligi.

Kõik kolm õnneliku võitjat on keskharidusega. Amalie Smager — 21-e, Ly Kerge — 18-e ja Helene Ventsel — 20-aastane.

Seltskond üldiselt on valitud iludussisse, samuti võistluse korraldusse, suhtunud sümptatiseerivalt. Iluduskuningannale kui ka näitsikuile on tehtud rohkesti tähelepanuväärseid austusavaldusi. (Ei vääri mainimist mõne tänavlehe rünnakud.) Meeldivamana nimetetagu Meta Kelgo tervitustelegrammi Amalie Smagerile „Õnnitlen Teid Teie suurpäeva puhul.”

Ilusaist naistest ja iludusvõistlusist.

Iludusvõistlus naistele nagu iga muugi võistlus jälgib õilsat sihti — saavutada paremaid parim — ilusamaist ilusaim. Iludusvõistluse algmed on juba individuaalsuses. Iga inimene püüab eraldada inimeste üldkogumist oma lemmiku. Mees valib ja otsib kuni leiab naise, kes vastab ta kõrgeimaid soove. Samuti naine. Ent väga tavalisti ei täitu soov taotleda kõige paremat ja kõige ilusamat. Ees on lõpmatu takistuste rida ja vaid üksikud õnnelikud pääsevad neist oma suurima õnne juure. Kuid püsima jääb ideaal. Ja see ideaal ongi tulemus. Mainitagu õilsaid ideaalkujusid: Dante Beatrice, Boccaccio Fiametta (Maria d'Agnino), Petrarca Laura jne. Need taotlematud, õilsad tähed on loonud oma mõjuga vägeva kirjanduse. Sellaseid ületamatuid kõrgustippe on olnud ja on alati igal ühel. Ja nad on meile kõige ilusamad, kõige paremad, kunnad on taotlematud.

Aga on olemas ka Phryne, on Helena, on Lucrezia Borgia, on madame Récamier, on Maria Stuart ja on Lady Hamilton. Nad on olnud oma aegade massi jumalannad. Neid on imetlenud ja neisse on armunud

paljud. Ja tänapäevgi neist kõneldakse ja kirjutatakse vaimustatult. Nad on olnud taotletavad.

Ent kunstis esineb ka Veenus, on Mona Lisa ja palju teisi, kes on loonud ajajärke kultuuris ja kunstis, ja keda jälgendatakse, igavesti põlistades, veel tänapäevagi kunstis.

Akuutsemad ja massilisemad on nüüdisajal küll ekraaniiludused Greta Garbo'd, Lilian Harvey'd, Evelin Brent'id, Brigitte Helm'id — või Ivan Petrovitsch'id jne., kes ainult peavad jagama traagilist kiirekadumise paratamatust. Nad põlevad lühikest aega paljude südameis — ja kustuvad siis. Kindlasti neist ilukultuuriloosse ei jää ühtki.

Ja aga kas jäävad miss Goldarbeiter, miss Simon, miss Nitikovsky, miss Diplarakou või miss Goff? — Neist esimene ja viimane koguni maailma ilusaima naise auvärsusega. — Ent ei. Nendegi triumf on tüürike. Nad peavad aasta pärast oma trooni loovutama järeltulejale.

See on pikk ajalugu — Phrynest ameeriklanna Goffini. Pikk, ja täis suuri ümberhinnanguid. Kuid miks on jäänud Veenus,

miks Lucrezia Borgia, miks kõneldakse veel praegu Marie Antoinette'i ilusaist rindadest — miks aga pole enam miss Goldarbeiterit, ega kõnelda miss Simoni ilusaist silmist? Tingimata on ülekohus igaveseni ülistada vanaklassika sünnistatud naise ilu-ideaali. Kui tänapäevlik elutempo, vee- nete ja töekspidamiste kiire muutumine otsekohe hävitab eilse ja üleilse — miks kummardada siis enam tuhandeaastaste ideaalide ette. Tõsi — nende arväärsuste paik on muuseum, mitte elav ja edasitor- mav elu.

Tänapäevalikus hasartses kiirnstamises ja põlemises ei jää midagi homseks. Kõik põleb tuhaks. Praegu iga päev on tark omaette. Aegades ei arene ega kujune enam miski pikkamööda. Masin mõtleb.

Kui üks Argentiina kunstnik tuli rändama Euroopasse, et saavutada naise täius- likku ideaaltüüpi — sulatada kõik raassid ja põlistada lõuendil maailma ilusaim nai- ne, siis pidi ta pettuma kohe ja tunnistama, et sellane looming on võimatu.

See oli inimene, kes tahtis luua uut Veenust. Kuid leidub küllaltki veel inimesi, kes otsivad vana Veenusele sarnle- vaid ja kui leiavad mõne kohasema, siis jübeldavad, nii et kuulub terve maailm. Rumeenia kujur Bodnar näiteks leinutas Freddie Humphries'i, kelle ristis moodsaks Veenuseks.

Meie ei saa öelda, et poleks romanti- kuid, kes elavad ainult minevikust ja kel- lele tänapäev on põrgu.

Mood on valitsenud alati, kuid nii suur moedikatuur pole olnud varem kui nüüd. Ainult praegusaja mood ei oma niivõrt sisulisi väärtusi. Ta on ka küll loonud inimest hingeliselt ümber — kehast kõne- lemata.

Mood nõuab, et naine iga aasta oleks uus. Lõi girltütübi — sportliku „très jeune'i“, juuksed ja kleidistus tõmmati miinimumi, rindu ega puuse ei tohtinud olla — naiselik keha hõõveldati meheli- kuks. Ent sai kukal püगतud, hakati eelis- tama pikka juust. Ainult juuks ei kasva nii

kiiresti. Ja see oli kurb. Nii vaheldades on jõutud tänase tüübini — saledus, klei- distus maani ja juuks pikk. Imelik — va- rem ei suutnud kujutella, kuis meeldib naine lühikese juukse ja poisikehaga, ent meeldis ja siis näis meile vastuvõtmatusa pikas kleidis, pikkade juustega, koketeeri- vate rindade ja esiletungivate puusadega naine. Ja Veenus —? Seltskonnas sellast igatahes enam ei tunnustata.

Ilusa naise ideaal johtub moest. Kunsti- ajalugu on loonud aastatuhandeid elavaid ideaale, kultuur- ja poliitiline ajalugu kõ- neleb meile igavesti elavaist inimjumalan- nadest, kuid tänapäeval sünnivad nais- ideaalid teisiti. Moodsa teaduse kiire are- nemine on toonud üleproduktsooni kõik- jal. Sport ja kosmeetika on loonud ka ilu- sate naiste üleproduktsooni. Kummaline oleks nüüd tõsta üht naist kuldsele pie- destaalile ja hoida teda mingi ideaali- na seal, kas või kakskü aastat. Iga teine naine muutub rahutuks ja ütleb, et tema on sama ilus või ilusaim. Ilusaid naisi on liiaks palju ja ei leidu troone kõigile. See- pärast siin on loodud süsteem — vahetada valitsejannasid igal aastal. Süsteem on teaduslik, samuti nagu üritus ise, aga protsess ja tulemused mitte alati. See on iludusvõistlus naistele.

Ei saa allahinnata tulemusi. Sageli need on head. Iluduskohtunikud, kes teinud ot- suse, on kindlasti asjatundlikumad kui „avalik hääl“, kes protesteerib. Kui Vee- nus valitsema pandi — kes siis protestee- ris! Süüdi on demokraatia. Massi ei või lasta kaasa rääkida.

Üks teaduslikumaid tulemusi on kreek- lanna Alice Diplaraku valimine „Miss Eu- roopaks“. Mass ütleb: et Alice pole mingi iludus — on liig tavaline. Kuid jury va- lis ta kohe, näinud teda teiste hulgas. „See tütarlaps on kolmtuhat aastat vana,“ ütles professor Besnard. Jällegi küll He- lena ja Phryne ideaal, kuid mida teab „avalik hääl“ sellestki.

Kõikjal on ees seletamatu takistuste ri- da. Sama, mis ei võimalda mehel juure-

Näitsik

Helene Wentsel.

pääsu oma gentiilissima ideaalile, tõkestab ka tõelise ilusaima tõusu iludusku ninganna aujärjele. Ja milline oleks see tõeline ilusaim? Suudab keegi seda sõnusse selle ideaali — või leida seda? — Ning kas aplodeeritakse talle en masse? —

Oleme väga individualiseerunud. Massi-ideaale praeguse väimse konjunktuuri juures ei sünni. Sellaseid tahame imetleda veel vaid muuseumes. Ja meie imetleme — ja imestame väga...

Tänapäevlikku naiseliku ideaali võime leida üldises ilukultuurilises sünteesis. Ainult seda kõikide iluliste vooruste sünteesi veel pole. Ent meil on naised — küllaldasti

veetlevaid olendeid, kes sündinud õnnelikult ja sirgunud õhus ning vees päikesesse.

Eestiski on katsetatud leida ideaalset iludustüüpi. Võistlus nagu mujalgi — ja tulemusigi nagu mujal. Nad on kindlasti ilusad — Sinaida Tamm, Antonina Bergmann, Meta Kelgo, Amalie Smager. Ainult massi egoismile ja arusaamistele nad ei vasta täiesti. Ja nad ei tohigi seda. Muidu nad poleks iludused.

Kaua kestab sellane katsetamine? Uudismaa näib umbrohustuvat kõikjal.

Tänapäeval on ilusa naise ideaali ees uusi ülesandeid.

HOMUNCULUS.

Meie kultuuritippude siluette, nähtuna kõverpeeglis.

Ühte ja sama asja võib näha mitmeti. Kes vaatab lähedalt — näeb vaid detaile, kes kaugelt — näeb ainult skeeme. Mitte iga aeg ei ole küps valima õiget distantssi ega viimaselt nähtu hindajaks.

Kõneleda võimaldavam on hästi kaugelt või hästi lähedalt vaatlus. Siis tõusevad esile erilise selgusega üksikud jooned, millel peatumine kunagi ei võimalda tungida kogu sisusse: kogu laiusse, sügavusse ja kõrgusse. Kuid selliselt kõverpeegli kaudu ometigi nähtub selgemalt, karaktersemalt üksikuid jooni, mis haiglased, segavad, degenerereeruvad, usurpeeruvad jne. üldises pildis. Soovides kogu tervikule ainult head, kõverpeegli kaudu vaatlus tohiks olla mitte ükski lubatud, vaid silmapilkudel isegi tervitatud.

1.

Olen mõelnud endamisi: kui suur võiks olla arvuliselt meie kultuuriloojate ja kultuurikandjate hulk. Kirjanikkude Liit — umbes viiekümne liikmega. Aga väljaspool seda on kaunike kogu

ilukirjandusega tegutsejaid (ja andekamaidki kui Liidus). Kokku ulatuks kirjanikkude arv meil 80—100-ni. Kunstnikkude üldkoondisse möödunud sügisel lubati võtta vastu 120 isiku ümber. Neile lisaks on vähemad 50 tunnustamatut meil. Heliloojaid 20-ne ümber. Lavakunstnikke 200 ümber. Saame kokku viiesaja arvulise isikute — kultuuriloojate kogu.

Pool rügementi kultuurisõdureid! Samal ajal aga on teada, et meil mündris sõjasõdureid 10—15.000. Seega — 20 kuni 30 korda enam kui kultuurisõdureid. Ja ometigi kõneldakse, et meil kultuuriloojaid on palju!

Võrreldes on meil kultuurisõdureid siiski arvukalt. Kuid need on vaid lai mass, sisemise distsipliini ja ulatuslikuma väimse väljakiirgavuseta.

Kirjanikkudel praegu on vaid üks koondis: Kirjanikkude Liit. Kuid see on kutseühendus, seega siis ilma igasugu sisulise ilmeta. Aga kirjanik meil on siiski ainus enesest ülejõudja, distsipliinile alluv ning kultuurseks koostööks

Näitsik

By Kerge.

võimeline. Kunstnikkudel on küll isegi rida organisatsioone. Kuid need on vaid vormilised koondised. Nende tegevus avaldub vaid liikmete koosesinemises kunstinäitustel — ja siis vahest kultuurkapitali summade puhul „oma” poliitika ajamises. Kunagi, kümme aastat tagasi tegutses Näitlejate Liit, mis aga suri kohe. Teise sõnaga: oleme individualistid. Igaüks rapib oma väikese või suure jõuhulgaga, koostöötamata teistega. Meie aeg ei armasta vaimseid liikumisi. „Lapua” oli nähtavasti viimaseid sel alal — ühes Vene kommunistide usuvastase liikumisega. Kuid need polegi vaimsed liikumised. Need olid kire, viha, teotuse ja kättemaksukirgede liikumised.

Enam kui kunagi varem on vajaline rivistuda võitlusse vaimu nimel. Silmapilgul on see kaotajate loosung. Kuid see kaotus ootab tasuvõitlust!

Kõikjal on esikohal majanduslikud probleemid. Kaitsetoll, dumping, kaubaleping enamsoodustustega, ekspordi ja impordi vahakord — need on detailid ja komponendid, millel baseerub ja väriseb kogu elu, tulevik ning kultuur.

Kuid selline olukord ei saa olla kestev. Vaimu maailm on sisuliselt ja jääb primäärsemaks, tema võit, tõus või langus märgivad silmapilgu elu tõusu ning degeneratsiooni.

Tuleb koondada, lähendada kultuuri-alalisi sõdureid! Tuleb nende missiooni, isikuväärtust tõsta, nende maailmale anda tagasi üldsuse silmis see aupaiste, mis talle kuulub, kuid mis temalt kisu tud maha. Ja siis tuleb kogu kultuurfront viia võitlusse!

2.

Kuid silmapilgul . . . laseme silmad üle käia sellest, neist — mis ilmestavad me kultuuri tänapäeva, mis nähtuvad kõrverpeeglis, mis osalt ka iseloomustavad me kultuuriväe kvaliteeti ning väärtust, millest loomulik ilmestub ka me kultuurisaadus ning mis mõjustab isegi praegust me kultuurloomingulist protsessi.

Meie ajakirjandus — silmapilgul elatava elu peegel . . . Kord, veel hiljuti, oli meil vähemalt neli lehte, mis võistle sid kõikidel aladel, siis ka kultuurelu käsitusel. Kuid nüüd — ainult üks veel jätkab endiseid, vana, „romantilise aja” õilsaid traditsioone: selle veerud on avatud igaühele, kes suudab mõelda ja kirjutada kultuursetl. Nii meeleldi nimetaksin ka selle nime. Kuid lööge lahti me ajalehed kõrvuti kell viis õhtul, mil need ilmuvad: ja te näete kõik ise. Usuti ja näis juba, et reportaash on ainuke, mis seob lugeja lehe külge. Kuid — nagu tegelikkus näidanud — see osutus ekslikuks. Ka siin võidab enesele püsiva lugeja see leht, mis usub ja peatub ka püsivatel väärtustel. Ainult silmapilgule elab lõbunaine: temaga praalitakse, tehakse mürtse. Õige naisega aga elatakse kogu elu aeg. Ka ajaleht lõbunaise psühholoogiaga, peab jagama viimase saatust.

Mis löikab silma, on see: meie ajaleh tede sisu-, juhtkirjad kirjutavad igasugused suurused ja kuulsused väljaspoolt. Lehitsen ka paljude maade ajalehti. Kuid sellist engros kirjutatud artiklite uputust ei seedita kusagil mujal kui meil. Olen mõelnud, et miks see nii? Kas eestlane ei suuda kirjutada maailmapoliitilisi kirjutisi? Härrad toimetajad, kas ka siin ei toimita liialt eestiliselt — et parem kuulata või lugeda kas või rumalamat võõrast, mitte aga enda lähedusest kedagi. Sest meie tunneme ju üksteist liialt hästi. Ja kes me teada me endi seast väärrib tõsiselt kuulatamist! Kuid võõrast me midagi ei tea. Ja seetõttu see meile ka õilsam, usaldatavam, autoriteetsem. Vabandage, kas siin ei avaldu jaanalinnu psühholoogiat, nagu me igasugu välismaalt asjatundjate kutsumises?

Pealegi võtame küsimust ka puhtmajanduslikult. On vist seletamata selge, et meil ainelistel olud rasked ja eriti intelligents kannatab. Kuid me lahkel käel toidame rahvusvahelisi sule-

parasiite, keda müütavad üle maailma artiklite-kontorid.

Me kirjandus — kas siin viimasel ajal ei elata nii lopsakat traagikoomikat? Võtame vanade ja noorte-noorurite vastamisi piikidemurdmise. Isegi Besse-dovski aadet märgati meil kõige esiti kirjanikkude seas. Ja see olevat Jaan Kärner, senine „Loomingu” — meie ülima-ametliku kirjanduskultuurilise ajakirja toimetaja! Ikka tippudes asu-vat meie kaasaja ebavoorused!?

Mis on siis lahti? Kildkond noor-mehi, kes, kui vaja, valmis igasuguste vigurite-tirkuste peale, tahab teenida ka kirjanduslikke tunnustusi. See aga iritcerib vana, aga eriti just neid vanu, kes samades aastates esinesid isegi klouni-dena — kirjanduslikus mõttes. Väga omapärased oleme! Juba kreeka mõtte-teadlased õpetasid, et inimene ise on kõi-gi asjade mõõt. See tähendab, igaüks mõõtku enese järele maailma. Kuid meil püütakse praktiseerida teist mõõtu. See on: kõike tuleb mõõta mitte enese kui mõõdupuu järele. Sellest siis ka, miks me nõuame kõike head ainult teistelt, endid jätame aga pisitasa targu vahele. Kahtlematult on noorkirjanik väga halb element vanakirjanikule: see tuleb ja tahab, et teine peaks jagama temaga kõiki kirjanduslikke hüvesid. Aga see näib vanuritele sissetungimisena nende eraellu. Ja siis püütakse võimalikult noori pidurdada: hoida eemal Kirjanik-kude Liidust jne. Mu härrad, kas te ise ei näe, et talitate, toimite soovida-jät-valt, et elate endid ikka enam meie kul-tuurelu traagikomöödiasse, ja et teie üksteise järele olete saanud ning saate ka omad osade-nimed!

4.

Kultuurikandjate traagikoomika juu-res avaldub tihtigi erilise naljaga, seega ka siis meie kultuuri traagikana: võ-tame keeleuueenduse.

Oleme endid meelitanud, et keeleuuen-duse alal vähemalt võiksime olla palju-delegi rahvastele eeskujuks. Oleme siin

olnud äärmuslikkude esteetidena. Oleme kõndinud kindlalt ja truult keele ilu, kauniduse ja suursugususe poole — endi teada, kuid tegelikult valitseb siin otse hinge lõöv paljupaikus, peataolek, ja kui lubate — korralagedus.

Teatavasti Joh. Aavik on meie keele-teaduse isa. Kuid kuidas jätab soovida ta keeleteaduslik instinkt ja järjekind-lus oma tōdedes! Võrreldagu veel kord nüüd ta keelt, mida propageeris kümme aastat tagasi! Võetagu pihku kooli-noorsoo ajakiri „Uudismaa”, mis otse-selt teostas Aaviku seekordseid jutlusi! Ja milline läägis hõögub sellest eluvõo-rast, komberdavast veretust keelest! See rikkus mitte üksi me kirjandust, vaid isegi kirjanduslikku maitset. Tä-nu Aavikule on meil lähemas mine-vikus surnud kirjanduse ajajärk. Joh. Aavik loob innuga uusi sõnu. Kuid vä-liselt puudub tal seejuures instinkt si-duda sisulist mõistet sõna vormi, konst-ruktsiooni, meloodia ja tähestiku eriil-mega. Ta võib anda kõige lüürilisemale, hapramale häälikühendile-sõnale ma-sendava mõiste. Loed sõna — ja otse-selt tunned, et vastolu on sõnale antud tähenduse ja sõna sisu vahel. Kuid vähe sellest. Joh. Aavik on ise ebajärjekindel keeletarvitaja. Näiteks üldiselt loobuti vormi päivi tarvitamisest päe- vi kasuks. Aga nüüd propageerib ta uuesti päivi! Hiljuti heitis ette ava-likult „Päevalehes”, et eestlane liialt vähe suudab seedida võõrast, võõras vorm võetakse üle eesti keelde ka võo-rana, ilma eestistamata. See olevat pahe. Samal ajal „Olionis” nõuab, et tarvitatagu t e a a t e r j n e., mitte aga eestistunud t e a t e r. Need on vaid üksikud näited. Selline ühelt jalalt tei-sele keksimine kestab juba parküm-mend aastat — ja Aavik ikkagi ei suu-da leida stabiilsust.

Eestlane olevat hingelaadilt täiesti stabiilne, tasakaalus. Kuid siis tuleb küll küsida, kuhu tammihaha jääb too tasakaalustatu, stabiliteet, et temale antipood annab tooni avalikkuses?

5.

Märt Laarman, kunstnikkonna rea teoreetiliste ürituste redigeerija ja toimetaja — teda tuleks seega võtta tahestatimatult kunstnikkonna vaadete-tunnete-tõdede ühe arvestatunüüma avaldajana. Aeg-ajalt ta võtabki sõna avalikkuses. Üks selliseid on artikkel „Olion” nr. 7:das. Ja see ongi omapärasemaid pärlid: selles küüakse kogu eesti rahvale otsa ette vaimuvaesuse ja andetuse pitsat. Võib ju olla, et vaimuvaesus ja andetus meil igal pool upitab end esikohale, end demonstreerib silmatorkavalt. Kuid ometigi ka üldistustes peetagu piire! Vastasel korral tuleb küsida, kas mitte kirjutise autor endgi selliste resignatsioonide kaudu avalikkuses uuel kujul ei demonstreeri?

Märt Laarman satub oma kirjutises n. ö. püha vihha — muuga ei oleks õigustatud üldsegi selline kibelev suhe kõigile väljaspool end. Kõik see, millest ta kõneleb, lõpuks võib olla on isegi kaunis tabavgi ja karastav — kas või lugeda. Kuid kui seejuures tuleb meele, et selliselt nõudlikult-prohvetlikult teiste suhtes resoneerib Märt Laarman, kes isegi esineb naljanumbritega kunsti maski taga...

Lihtsalt — võllanali. Või ongi meie kultuurlooming veel võllanali ja selle looja vaid naljanumber — kui lähemalt vaatled?

Ja ometigi on Märt Laarman intelligentsemaid, seega võimsamaid meie kujustava kunsti esindajaid!

6.

Voldemar Mettus, „Vanemuise” direktor, aastaid tegutsenud juba teatri juures, näiliselt kaunisti lugenud enda-

alalist kirjandust, kergesuleline sõnavõtja avalikkuses. Võiks siit järeldada, et tal on öelda üht-teist kultuurset ka me avalikkusele teatri puhul. Kuid Mettus, kellele nii lahkelt käel avaldumiseks lubatud ruumi — on kõnelenud vaid naiivsusi. Seda koomilisem on seisukord, et tema, kui meie teatripostil seisja, pärast kauemat aega juba on väheke piinlik teistel, et meil lavakunstilise kõrge koha täitja ei suuda ei orienteeruda ega tabada kogematagi sellele soonele, mille peame taguma, taguma, kuni me teatrikunst näitab jälle tõusu. Sest oleme sellega jõudnud kitsusse, ummikusse.

Mettus on nii öelda üks neid meie kultuurikandjaid, kes kultuuri värvivad või ilmestavad tõsiselt koomikasse. Kui tihti olen istunud me teatrietendustel, kus mängitakse draamat — aga rahvas saalis rõkkab naerust!

Sama traagika nähtavasti kordub ka teatritegelaste, meie eneste puhul.

7.

Olen peatunud rea meie erialade tunnistatavate esindajate juures, nähtuina kõverpeeglis. Loetelut võib täiendada ja laiendada. Kuid seega ei ole tahtud ega mõeldud sisendada üldvaadet me kultuurikandja karrikatuursest siluetist.

Me karrikatuur on tasapinnalt võrdlemisi kõrge. Siin ei saa meile järele me naabrid soomlased, lätlased, venelased ega poolakad. Kuid kas sellest ei ole võimalik järeldada, et me karrikaturisil peab olema ka neist suurem arenemisvõimalus: meil on temale materjali rohkem.

J. Pert.

Sõrmus.

Kohtasin kord seltskonnas noort armunud tüdrukut.

Tema silmad olid kahekordselt sinised ning sädelesid kahekordselt, ja ta ei suutnud varjata omi tundeid.

Keda armastas ta?

Toda noormeest seal akna all, maja-poega, meest — kes kandis vormiriideid ja kõneles lõvihäälega. Ah Jumal, kuidas hellitavalt ta silmad jälgisid noormeest ja kui rahutult ta istus toolil!

Õusel koju minnes, ütlesin ma, kuna ma teda väga hästi tundsin:

Kui selge ja tore on ilm! Kas nautisid tänast ööd?

Ja et tema soovile ette jõuda, tõmbasin oma kihlasõrmuse sõrmest ja kõnelesin edasi:

Vaata, sinu sõrmus on mulle liig väikseks jäänud, ta pigistab mind. Kuidas oleks, kui laseksid ta suuremaks teha?

Ta sirutas oma käe välja ja sosistas:

Anna ta mulle, küll ta siis juba suuremaks läheb.

Ja ma andsin talle sõrmuse.

*

Kuu aja pärast kohtasin teda jälle.

Tahtsin pärida sõrmuse saatust, loobusin aga sellest siiski.

Sellega pole kiiret, mõtlesin ma, annan talle veeli aega.

Siis äkki vaatab ta tänavat pidi alla ja ütleb: Ah tõsi — sõrmus. Mul oli temaga õnnetus. Ei tea, kuhu ma ta olen pannud, pigemini kaotanud.

Siis ootab ta minu vastust.

Oled mulle sellepärast pahane, pärib ta rahutult.

Ei, vastasin ma.

Ah Jumal, kui kerge südamega ta lahkus, kui nägi, et ma sellepärast ei olnud pahane.

*

Siis möödus terve aasta.

Juhtusin tulema jälle sinna paika ja läksin ühel õhtul mööda tutvat, väga tutvat teed.

Seal tuleb ta mulle vastu, ja ta silmad olid kolmekordselt sinised ning sädelesid kolmekordselt. Ta suu oli aga läinud nii suureks ja kahvatuks. Siin on su sõrmus, hüüdis ta, su kihlasõrmus. Leidsin ta üles, armsaim, ja lasin ta teha suuremaks. Nüüd ei pigista ta sind enam.

Vaatlesin mahajäetud naist ja ta suurt kahvatut suud. Ja ma vaatlesin ka sõrmust. Ah! sõnasin ma ning kummardusin sügavasti, sõrmusega on meil aina õnnetusi! Nüüd on ta juba liig suur!

Jazzi ajajärk.

V. F. C.

Tango rütmi keerises, joobunud charlestoni keerulisist sammest, või tantsides jazzmuusika saatel shimmit sigarett suus, nii kerkis moodsa elu näitelavale uus naine uue moraaliga. Suurlinnade öine elu muutus ülemeelikuks, muusika-

küllaseks lõbutsemiseks; ja noorsoo metsik tants, kes tunneb joobumust oma värskest vabadusest, on vallutanud kogu lääne. Ameerika jazz on peaaegu sama populaarne Londonis, Berliinis, Pariisis, Riias ja Varssavis kui Chikagos

ning Newyorgis. Uueaja noore tütarlapse metsik, käraküllane askeldamine, kes otse närvilikult andub oma vabaduse deliiriumile, ei ole enam vaid Ameerika omapärasid. Ainult Nõukogude Venes on tundmatu see lärmitsev askeldamine.

Jazz on saanud tunnustatud muusikaks. Üks juhtivaid orkestrijuhte arvab, et jazzi hakatakse pidama kunagi veel klassiliseks muusikaks. Tema väljendab meie aja vaimu, ja noorsugu alistub tema huvidele. Vastolud, mis alul kerkisid esile, on kadunud, ning moodsa elu paendlikkuse tõttu on ebavoorused muutunud voorusiks.

„Flapper'is”, nagu Ameerikas nimeatakse kergemeelset, lõbuihkavat noort tütarlast, on sellise muutuse elav näide. See noor plika oma mõttevaesusega ja ülekoormatud tundeeluga on eht revolutsiooniline taim naiselikul laval. Talle on sarnaseid igal Euroopa maal. Ta on isegi seotud naisliikumisega Türgimaal ja naissoo eestvõitlejatega neil mail, mis asuvad veel kaugemal lääne uutest ideedest. Tema keel, ta riietus, ta ülalpidu väljendavad selgesti kogu ta olemuse käärimist. Nakkava jõuga on levinenud ta mõju.

Sellises metsikus keerises on langedud kõik takistused ja tõkked. Tagasihoidlikkus, mis oli kunagi naiseliku voo- ruse paratamatuid ideaale, on naeruvääristatud täiesti. Vana sõnakõlksu abielu pühadusest on niikaua pilgatud ja pillutud poriga, nii et ta nüüd mõjub vaid koomilisena. Sugulised erutused ja ihad on kogemused, milliseid vajatakse ja nõutakse, milliste saavutamisel ei tunnustata pea mingisuguseid piire enam. Flapper andub neile täiesti, ta olemus elustub vaid kordumisis. Vana komme ja kõlblus, mis tegi vahet sugude vahel, on murtud. Vana valss on pidanud andma ruumi moodsale jazzile. Haletsemisväärsed vanapiigat asendab nüüd iseteadev naiselik poisitar. Poisitar paljastab oma hinge ja keha ühtlasi. Selle asemel, et varjata omi jalgu,

paljastab ta põlved; selle asemel, et rakendada rinnad korsett-pantserisse, ra- seerib ta oma kukla. Selle asemel, et tunda igavust vana, kõlblise lektüüri lugemisest, neelab ta moodsat, emant- sipeerunud kirjandust. Tänapäeva kir- jandus on läbi imunud kirest ja meele- listest armastusihast; ta pimestab noor- sugu iharate sentimentaalsuste ja melo- draamade kaudu. Möödunud põlvede kastreeritud romaanikirjandus on vere- vaesena ja kuivana heidetud mineviku vanaraua hulka.

Vana perekond ei eksisteeri enam. Vana kodu asendab kino, klubi ja tant- susaal. Kodu on vaid paik, kus süüakse ja surrakse, ja vanad pildid, mis kuju- tavad tõsiseid ja mugavaid perekonna- idülle pealkirja all „Kodune õnn”, ei paelu uueaja meeli ega tundeid, olles võõrad ja vähemeelitatud.

Kõikjal läänes on ilme samasugune. Uueaja tütarlaps, moodsalt mõtle- v flapper, kel puudub respekt oma esivane- mate paleuste vastu, ja uus meessoost noorsugu, kellele võõras igasugune vas- tutustunne, kes pilkab abielu ja põlgab puutumatumust — need mõlemad sündisid ärevate aegade keerises, maailmasõja päevil, või neile otsekohe järgnevail.

Jazzi ajajärk sündis sõja- ja pärast- sõja metsikus möllus, ja viimaseil aastail on tema tähtsus kohutavalt tõus- nud. Kõikjal, kuhu aga vaatame, näe- me tema mõju jälgi. Ta on osa meie aja kaosest.

Vana moraali troonilt kukutamise põhjust ei tule otsida maailmasõjas — ta hakkas kõikuma juba enne sõda —, kuid ta vajab vaid seda katastroofi, et saada kiiremat tõuget langusele.

Sõda puhkes!

Ncisse sõnusse on koondatud ühe aja- järgu vapustused ja tragöödiad. Nende tähtsust on võimalus mõista vaid hir- mu ja hukkamise mõisteis.

Maailmasõda ei hävitanud vaid euroo- pa noorsoo õitsengu; ta ajas sügavaid juuri ka järelejäänud noorte seas ja muutis pärastsõjaaegse kasvava noor-

soo kätsevaks valvesalgaks. Üks oli selle ettevõtte juures, teine teises, kolmas tegutses tööalal, mis töötas küpset vilja õppimise ja askeldamise eest. Lootus kiirgas suurte ideede tiibadel, ja inimesed töötasid paleuste eest, mis olid osutunud pühaiks ja otstarbekohaseiks. Siis puhkes sõda! Ja kõik oli hukutatud. Eluteed said hävitatud, kavatsused murtud, ja ideed kadusid karmis sõjakisas. Paleused, milliste eest inimesed võitlesid, muutusid kauplemisobjektiks sahkerdajate silmis.

Pettunud noorsugu nägi hääbumas oma püüdeid ja igatsusi.

Pariisis muutis sõjahullustuse orgia näitelava avalikuks majaks, kusjuures sõnad olid vaid liigutuste ja tegevustiku kaunistajaiks. Levines iha tühjendada karikat põhjani. Surma lähedus ajas mehed iharuse äärmiste piirideni. Ei küsitud enam millestki!

Teater seadis end nende soovide järgi, muusikasaalid, kabareed ja lõbulo-kaalid kaldusid juba sõja algusest peale sellele seisukohale. Teater oma püüdeis lõbustada ja rahuldada sõdureid, andus mingile seksuaalsele hullustusele. Näidend „La vie feminine” („Naiseelu”) tõmbas õhtu õhtu järgi kohutava hulga pealtvaatajaid teatrisse. Pornograafia oli, nagu Huntley Carter kirjutab oma raamatus „Uus vaim Euroopa teatris”, kuningas näitelaval. Kõikjal valitses roojus.

Ja see ei lõppenud veel sõjaga!

Euroopa oli liig tugevasti kõigutatud oma tasakaalus, võimata oli leida teed vanule roobastele ja vanule kommetele. Sõjasttulijad ei olnud enam samad mehed, kes kord olid läinud sõtta. Nad olid umbusklikud, rahutud ja pettunud. Sõja julmad hirmud olid teinud nad hulluks, ja oli vaja palju rohkem, kui seda oli äsja sõlmitud rahu, et rahustada ihasid, milliseid oli erutanud lõhestav hullus. Vanad kõlblised väärtused olid kaotanud mõju ja võimu. Kibedus ja viha olid saanud mõjuvamaks nende meeste elus kui juhuslikud tunded. Nad

olid näinud, kuidas nende põlv hukkus — nagu sellest kõneleb John Freeman, kangelane näidendis „Fanatics” („Fanaatikud”), oma isale ja vanemale põlvele:

„Teie, kes teie kõik need viis põrgu-aastat olete siin mugavalt istunud, mis teate teie sellest, mis mina kõnelen? Teie olete unustanud kõik, ütlen ma teile... Teie põlv on neelanud meie oma. Tema on ta hävitanud! Miljonite kaupa! Kui asetuksime selle akna alla, ja nad marsiksidsid mööda, nad marsiksidsid mööda terve päeva ja öö, ja järgmise päeva ning veel palju päivi ja öid. Surnud mehed! Tapetud! Mis eest?”

Sõda ise oli lõppenud, kuid heidutava vaimuna seisis ta vari ikka veel inimeste ees.

Moodne tants oli selle sõjahullustuse paratamatuid tulemusi. Moodne noorsugu vastas omamoodi metsikule hüüdele. Mis oli siis kogu inimelu mõte. Elada, innukalt elada, metsikult elada, haarata elu igat sensatsioon! See saigi uueks toukejõuks.

Pariisis tantsiti pärast sõda. See oli hullumeelne, joobnustav meeste ja naiste tants, kes haarasid millegi järgi, mis näis nende ekslevalle erutustele rahuldusvahendina. Nad ei vajanud vanu uimastusvahendeid, mis sügütavad ja tekitavad illusiooni magusast, vaikivast rahust. Nad ei püüdnud uimastada oma muredest ja valudest piinatud meeli kunstlikult saavutatud väsimusega. Lahendus, millist nad otsisid, pidi olema aktiivne, dünaamiline, elektriline. See pidi olema vabastus, mis tegi lõbusaks, mis tõi rahu vaid väsitamiste kaudu. Vaikuse vaim oli sellele ajasuunale täiesti võõras.

Nende inimeste metsikus, usulisest palavikus, kes tantsides rändasid paigast paika, selles haiglasel surmatantsus, mis vallutas üle viiesaja aasta eest kõik Põhja-Euroopa maanteed ja teed, võiks leida keskaegseid paralleele praegusaegsele jazzitõvele. Need tantsivad mehed ja naised tantsisid usulise hullustuse tant-

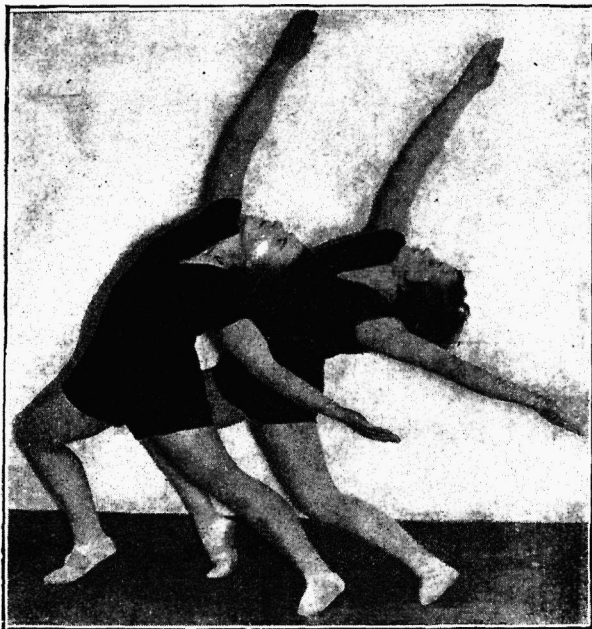
Kaks „Miss Maailma“!

Täna valiti kaks „Miss Maailma.“ Üks — augusti alul Galvestonis, kus võitis 17-aastane New-Orleans'i blondiin — Dorothy Goff (vasakul). Teine — septembri alul Rio de Janeiros. Seal valiti „Miss Universumiks“ „Miss Brasilia“, senorita Yolanda Pereira (paremal). Mõlemal võistlusel esinesid ka Euroopa „Missid“, kuid kaotasid.

Huvitav — mis ütlevad selle kohta — eestlased! Meie bulvaarilehed vist on rahul.

Meie naisvõimlejad.

su. Omas jumaluse kires tahtsid nad kurradit maailmast välja tantsida, ja nii muutus nende metsikus tantsuhullustuses hullumeelsus vooruse tunnuseks ja hüsteeria vagaduse tunnusmärgiks. Kõikjal maailmas aga valitses must surm.

Ka sõda oli must surm, mis oli vallutanud inimesi. Kuid ta tuli moodsal, mitte mingil keskaegsel kujul. Ta viis oma haigused ja oma surma meie tsiviliseeritud maailma igasse urkasse ja nurka.

Ja ta ei toonud endaga ühes surmatantsu, vaid Priapuse tantsu.

„Pole korterit, pole süsi, pole soola, pole raha!“ kirjutas 1919 a. novembris „Daily Mail'is“ Aadree Viollis. „Iga inimene Pariisis hoigab, kaebab ja nuriseb. Kuid kõik tantsivad.“

Kogu lääas oli vallutatud sellest tantsuhullustusest. Otsekohe pärast sõda tulid tantsuvõistlused auhindadele, mis määrati neile paaridele, kes suutsid kõige kauem tantsida. Tantsiti tundide kaupa peaaegu võitmatu usinusega, hõljudes sealjuures erutatud ümbruse hullutsevas meeleolus. Iga aasta, iga kuu võttis tants uue kuju, osutades uusi samme. Iga uus vorm oli mõttetum eelmisest. Igat muutust tagas seksuaalsus. Vaid õhuke kate rõiva näol, vaid moodsate mänguriistade metsik muusika eraldas moodsat tantsu vana paganaaja pidustusist.

Noorsugu ei protesteerinud vaid vanade traditsioonide vastu, ta raiskab ühtlasi oma energiat meeletuis tormamisis, otsides üha uut. Tõsiseid asju tervitatakse sageli hirvitusega. Tsünism on saanud uueks usuks.

Isegi Saksamaal, kus noorsooliikumine on tugevamini arenenud kui mujal

mail, väljaarvatud Nõukogude Venes, on seda selgesti näha. Klaus Mann kirjeldab väga tabavalt kogu seda kaost 1926. a. „Neue Rundschau“ märtsikuu numbris:

„Mulle tundub nõutus suurena, mulle näib peaaegu kõik küsimusena. Kes õieti võib meist öelda, et tal on selgus kõige kohta? Kuid küsitavaimaks kõigest on kindlasti muutunud kunst.“

Noored näitlejad tulevad oma garde-roobest — mitte need, kel pole edu, kes on kibestunud, väiksed ja halvatujulised, ei, seda rohkem tunnustatud ja peaaegu isegi jumaldatud kuulsused — ent nad küsivad endilt sellepärast, tasa ja lootusetult: Miks raiskame oma jõudu? Miks teeme kõike seda? Ja kui me endal hinge seest välja mängiksime: ükski inimhing ei tunne põhjalikku huvi meie vastu. Mis on tänapäev kunst? Noored inimesed on poksimistel ja autuvõidusõitudel. Kui võistlevad Samson ja Breitensträter, ärritavad end sellepärast kuusteisttuhat inimest. Kes erutub aga siis, kui meie mängime Goethet või Berthold Brechti?! Teatrid suletakse varsti — filmis võib ka palju rohkem teenida — —.“

Hiljem lisab ta juurde äärmise selgusega:

„Maailmasõda on meie ja meie isade põlve vahel teatud revolutsioon. Jumal on meid tugevasti lahutanud üksteisest.“

See maailmasõda on seega rääbalaiks käristanud vana moraali, vanad ideaalid, vanad kombed. Sama lugu on Prantsusmaal, Inglismaal, sama Ameerikas — kõikjal.

On surnud vana süütu, lihtsamelne ajajärk.

**Romaani „Irene Merriami“ kalkend jäi sest nrist
välja ruumipuudusel.**

Ringi ümber armastuse.

Klabund'i kolm novelli.

NAISE TRUUDUS.

Mu daamid, ma loodan, et teie ei paha-
handa minule selle väikese loo pärast,
mis teile siin jutustan: sest ta on kau-
nis vallatu. Kuid tahaksin öelda teie
rahustuseks, et lugu sündis kaugel In-
dias. Euroopas, nagu see üldiselt teada,
peetakse abielu pühaks sakramendiks, ja
veel kunagi pole Euroopa naine murd-
nud truudust oma mehele. — — — —

Elas kunagi isand nimega Viradhara
ja daam nimega Kamadamini. Viimne
oli noor, habras ja elurõõmus olend,
kuna ta abikaas Viradhara oli küüninud
juba vanuseni, millest ütlevad India vana-
sõna: vana eesel ei vea enam. Kamada-
mini arvas aga nüüd, et on olemas veel
küllaldaselt noori eesleid, kes meeeldi
tahaksid vedada ta väikest korvvankrit,
kõik oleks tingitud vaid sellest, kui sa-
geli tema nad ette rakendab. Nii toimis
Kadamini ja saavutas kuulsuse, mis
ulatus isegi ta vana meheni. Abikaas
oli pööraselt kokkunud seda kuuldes,
vaikis aga siiski ja otsustas endamisi
oma naist katse peale panna. Ta ütles
talle ühel päeval: „Minu õrn tuvike an-
destagu mulle, kui ta mõneks päevaks
üksinda jätan, sest pean äriasjus ette
võtma pikema reisu” — suudles teda
otsmikule ja lahkus majast, et kaudseid
teid pidi sinna jälle tagasi tulla ja ak-
nast tuppa ronida ning seal end voodi
alla ära peita. Vaevalt Viradhara oli
lahkunud majast, kui Kamadamini end
ehtima ja kaunistama hakkas, väikseid
koogikesi parimast võist ja parimast ja-
hust küpsetas ja oma naisteenija kut-
sega ühe noormehe juure saatis, kes juba
sageli varem ta väikest korvvankrit oli
vedanud. Noor isand ilmus ka suure
rõõmuga, nad sõid ja jõid ning läksid
tuppa ja seal voodisse.

Siinjuures Kamadamini puudutas aga
jalaga kogemata oma meest, kes lebas

peidus, et panna teda proovile. Tark,
nagu naised juba kord kõigis halbades
asjades on, — vabandust, mu daamid,
Indias — ta teadis otsekohe, kes seal la-
mas, ning kellesse asi puutub. Kui nüüd
ta armuke teda süleleda tahtis, tõukas ta
tema eemale ja hüüdis: „Isand, teie ei
tohi puutuda mind!” Noormees vastas
ägedalt: „Palun siis aga mulle otsekohe
teatavaks teha, mis põhjusel mind siia
lasite kutsuda?” Naine vastas: „Külas-
tasin enne päiksetõusu Kandika templit.
Seal kajas äkki templis hääl: „Õnnetu,
sa jääd kolme kuu pärast leseks.” —
Kohkusin pööraselt, sest armastan oma
meest üle kõige maailmas, isegi rohkem
kui oma elu või oma au. Ja ma palusin:
„Jumalanna, kas on olemas mingi va-
hend, mis säästaks mu kaasa sellest õn-
netusest?” Ta vastas: „Ja. Nimetan
sulle selle vahendi: Pead sülelema üht
võõrast meest — siis läheb sinu mehele
määratud surm sellele teisele üle, sinu
abikaas aga elab sada aastat vanaks. —
Teadke nüüd, et teie mind küll süleleda
võite, kuid Kandika jumalanna surm
ootab teid kindlasti...”

Siis naeratas noormees, sest ta hakkas
mõistma noort naist, kuna aga abielu-
mees peiduurkas sinna-tänna vähkres
kui isakass, keda sügatakse. Ja noor
isand ütles: „Meeleldi võtan surma ene-
sele pärast seda, kui olen tohtinud teid
süleleda,” ja nii sülelesid ning armas-
tasid nad üksteist, kuna abikaas valas
liigutusepisaraid ohvri pärast, mis ta
naine talle tõi suures armastuses.

Kui nüüd noormees valmistus lahku-
ma, ronis ka abikaas voodi alt välja.
Pisarsilmil süleles ta noormeest, kes näis
olevat äärmiselt heidutatud, ja kõneles:
„Mu elupäästja! Mu parim sõber kuni
sinu paratamatu surmani!” Ja ta suud-
les oma naist ning ütles: „Oled ustavaim
naine, kes on kunagi elanud maailmas.
Ole õnnistatud.”

Seega, mu daamid, on mu jutt lõpul, ja ma tähendan, igasuguste ebameeldivate arusaamatuste ärahoidmiseks, et samaseid ebatruid abielunaisi, sääraseid tühje noori poisse ning nii rumalaid vanu abielumehi leidub loomulikult vaid Indias.

SEIKLUS.

Konrad oli nii joobnud, et jälgis iga naisolendit, kes öisele tänavale ilmus, kõndis neile järgi, seisatas laterna all, et neid vaadelda ja hämmastunult jälle pimedusse kaduda. Praegu jälgis ta plikat, kes tuli seltskonnast ja keda saatis koju naisteenija. Plika vastas ta pilkudele külmailt ja uudishimulikult. Kuid äkki puudus tal julgus teda kõnetada. Ta ei suutnud end kokku võtta ja pööras masinlikult kõrvaltänavasse.

Kõndinud vaevalt paar sammu, nägi ta ühe maja alumise korra akna punast eesriiet hõõguma. Seal taga pidi olema valgus.

See on juba midagi, mõtles ta, teadmata isegi miks, ja koputas jalutuskeppiga tasahilju aknale.

Üks kord, kaks korda.

Mu Jumal, mõtles Ester, on see mõni Kurti sõber? Ta viskas räti paljastele õlgadele ja piilus välja eesriide praost. Ta nägi vaid ebamäärast kogu. Ta avas veidi akna.

„Kes on seal?”

„Tahan sisse,” ütles Konrad, „tee lahti.”

Ester avas akna ja kummardus tasakesi välja. Seal nägi ta mehe erutatud, kuuma nägu, selle ahnelt avatud silmi ja kuulis ta värisevat häält. Konrad lasi kepi kukkuda ja tõstis käed jumaldades üles kui austaja:

„Sina...”

See joobnustas naist: hämaralt hiimar tänav, metsik armastaja ja kogu too põnev olukord, iga minut võis Kurt sisse tulla ja teda tabada.

Ta istus küll alles ülal töötoas ja kirjutas mingit ülevaadet — ta võis veel tundide kaupa kirjutada, sest ta istus

sageli koiduni oma käsikirjade kallal — kuid ta võis ka sama hästi iga silmapilk avada ukse. Ester hiilis ukse juure ja kuulatas koridoris.

Siis lükkas ta ettevaatlikult riivi ukse ette, hiilis mööda vaipa aknani ja ütles: „Pead aknast sisse ronima.”

Ühe hüppega oli Konrad toas.

Ja kui ta silmas ilusat naist, kes seisid ta ees öösärgis, terava juuksesoenguga, mustade kitsaste silmadega ja kahvatukollase pehme nahaga, kui pilt mõnes jaapani puulõikes — ta otsekohe kainenenes ja muutus armastusest tormiseks.

Ohates surus ta oma pea naise rinnale.

„Tasa, armsaim,” Ester suudles ta juust, vabastas end hellalt temast ja hiilis kuulatahes ukseni. Siis kustutas ta paremat kätt asuval seinal elektrilambi.

Konrad läks sama teed aknast välja, mis ta oli tulnud, hoides käes sinist siidsidet tema öösärgi väljalõikelt.

— „Mis tähendab siis see?” küsis Kurt, kuna ta end vabastas päevasärgist, „su öösärgi krael puudub ju sinine side?”

„Ja,” vastas Ester ükskõikselt ning kobas kaela juures, nii et ta sõrmeotsad puudutasid rindu, „pesunaine on kole hooletu. Ta on jällegi unustanud sideme...”

JOCKEY.

Võiduajamine lõppes väga huvitavalt. Pärast seda, kui Imperator oli jõudnud saja meetri kaugusele lõppsihist ja võit näis olevat tema, jõudis äkki Atlanta, kes jooksis neljandal kohal, metsiku jõuga ette ja jõudis nähtavalt kerge galoppiga ühe hobuse pikkuse maa enne Imperatorit sihile.

Järgnes määratu erutus, rahvas tungis lähemale, tallipoisid tõttasid kohale — kuid enne kui jõuti tõsta hobuse seljast jockey Harsley, kes ratsutas Atlantalt, kohikus Atlanta, tõusis kahe jala peal püsti ja viskas jockey, kes oli liig väsinud, et ennast seljas hoida, murule maha.

Ta kukkus nii õnnetult, et üks puuvai talle rindu tungis, ja ta kaotas meelemärguse. Hüüti arsti, sanitarautot, mis ka otsekohe kohale jõudis ja jockey kliinikusse viis. Nädalate kaupa heitles jockey surmaga pööraseis valudes. Kops osutas suuri haavu. Ta sülgas verd. Öö öö järgi valvas haigeravitseja ta voodi ääres. Öde ei tulnud temaga üksi toime, sest teda tabas sageli palavikus määrtsemishoog ja ta vähkres siis padjul.

Ent läbi ta palavikuunelmate kajaskakkamatult üks sõna, esialgu aralt, tasa, hellitavalt, siis paluvalt, nõudlikumalt: Tilly. Ja lõppeks oli ka päeval ta huulil see ainus sõna: Tilly. Katsuti ettevaatlikult temalt teada saada selle sõna mõistet, kuid ta polnud ju kunagi täiesti mõistuse juures. „Vast ta mõrsja,” sõnas prohvessor. Kuid keegi ei teadnud midagi sarnasest mõrsjast. „Armsaim,” sõnas noor assistent kavalalt, endastmõistetava näoga. Teda polnud kunagi nähtud koos; nagu teisi jockeysid, poeile ilma tüdrukutega või seltskonna daamidega. Lõppeks leiti, et tal on üks salajane armastus. Kuid kas poleks see juba ammugi pärinud tema üle teateid? Kas ei seisnud õnnetu juhul, sentimentaalselt kirjeldatuna, kõigis ajalehis? Arvata-vasti daam kõrgemaist ringkonnist, kes ei söanda avaldada oma anonüümsust kaitsvat pimedust.

Üha tormilisemalt, kaeblikumalt, lohutamatumalt kostis haige huulilt: Tilly. Ühes suuremas ajalehes ilmus isegi följeton pealkirjaga „Tilly...” ja sellele järgnesid mõned punktid, kuid ka sel polnud tagajärgi, Tilly ei annud endast ikka veel märku.

Ühel päeval, kui haigeravitseja püüdis jockeyle joogitoruga parajasti teist einet — piima — sisse valada, hüppas haige voodist välja, enne kui teda suudeti takistada, lükkas klaastoru kõrvale, nii et piim peapadjale valgus, ja kummardus aknast välja. „Tilly,” sosistas ta ja vaatas ahnelt tänavale. All oli hirnunud parajasti hobune.

Haigeravitseja jutustas arstile selle loo. Ja nüüd oli asi kõigile selge: Ta igatseb hobust nimega Tilly. See leiti peagi isand W. tallis, kes oli Harsley leivaisa. See oli sama Atlanta, kelle jockey endamisi oli ristinud Tillyks. Ja ta nimetas teda vaid üksi nii, keegi ei tohtinud seda peale tema.

„Valmistame talle seda rõõmu,” sõnas prohvessor, „tal on niikuinii elada elada ainult nädal.”

Ja ühel soojal hommikul sõidutati haige jockey vaipadesse mähitult haigla õue. Klaasselge sinine taevas võlvis end üle hoonete ja sädeles läbi pärnade rohelise lehestiku. Mõningad kolmanda klassi haiged jalutasid hallmäärdund haiglariietuses tummalt ja mõtisklevalt hiilgavail liivaseil teil.

Äkki avanes värav ja üks teenreid talutas sisse Atlanta. See tantsiskles väikeste ebelevate sammudega, lõi sabaga ja tõstis pea kangelt püsti otse päiksesse. Ta pruunil, siledal nahal peegeldusid kiirgavad päiksekiired.

Jockey oli sulgenud silmalaod.

Kuuldes Atlanta samme, avas ta äkki silmad pärani ja tõstis rõõmsalt käed. Nüüd hirnus hobune — üsna tema lähedal. Ja jäi seisatama. Jockey sai puudutada ta pead. Ta värises ja nuttis. Haigeravitseja avitas ta padjust üles, nüüd haaras ta mõlema käega hobuse pea, tõmbas ta omale üsna lähedale ja suudles ta rohust lõhnavat suud, mille ümber lehvis vaevalt märgatavate valgete pilvekestena ta hingeaur.

„Tilly,” sõnas ta naeratades ja vajus padjusse tagasi, õnnitsevalt ohates.

Prohvessor andis märku: loom viidi jälle ära. Tilly vaatas pika avara pilguga jockey otsa ja pööras äkki hirnudes ümber. Enne kui jõuti veel selgusele, mis sündis, lõi hobune kabjaga jockeyle keset otsmikku. See suri otsekohe.

„Haarav surm,” ütles vana prohvessor... „Armastetu poolt saadetud teise ilma,” sõnas noor assistent ja kirjutas surmatunnistuse.

Suudlemata suu.

Elisabeth Dauthendey kogust „EROOTILISED NOVELLID“.

Väikse suvila aknad olid ümberringi pärani lahti, nagu oleksid tahtnud iharat lõunamaasoojust ahnelt sisse imeda, et oleks tagavaraks kaitset ja vastupanu öisele külmale.

Rõdul, mähitud kallihinnalisesse vaimadesse, lebas noor naine. Klaasseintelt rippusid alla hiina kollase roniva roosi oksad kui rasked eesriided, mis muutsid hereda lõunamaavalguse mahedaks hämaruseks.

Ena magas.

Tasa tõusis üles haigeravitseja, vaatas hoolitseva pilguga lamajale ja hiilis vaikselt ja kõlatult uksest välja.

Väljas kohises meri. Kaldale tõugatud lainte tume mühin paisus ja vaibus jällegi raskemeelselt ühetooniliseks, ning segunes eukalüptuse ja apelsinipuude hõljuva lõhnaga kummaliseks meloodiaks täis mesirasket magusust.

Täis meelitavat mõistatuslikkust oli see nägu.

Kui vana ta võis olla?

On olemas nägusid, kellelt kaua pead ootama vastust sellele küsimusele. —

Kannatused olid mähkinud selle õilsalt tõulise, sõrmeotsakesteni täiuslikult ehitatud keha sarnase valusa hingelisusega, mis ühtlasi viimse kübekese loovast elutahttest eraklikuks puhtuseks kujundab.

Ena avas silmad.

Oli, nagu lõõmaksid stüinged tõrvikutuled sügavas koopas. Raskemeelne rahutus, nagu tormis hõljuv leek, värises suuris, sametpehmeis silmis, millised hiilgasid niiske läikega.

Sinimust juuks levines rikkalikus külluses kui salapärased öövarjud ümber peene näo, kuna veripunast öitsvat suud ümbritses hilju valusa igatsuse närbutv joon.

Ena tõusis hoogsalt ja temperamendikalt, kuid seesmise valu idukesed hävitasid otsekohe ülehinnatud pinevuse, nii et ta silmade loitmine ja sammud aeglasemaks muutusid, kuni ta jõudis rõdu võreni.

Ena laotas käed laiali lõunamaise kõrvetava valguse lõõmas, ta rind tõusis ja vajuks ja võttis sügava iharusega endas vastu terve selle avara sina ja lõhnava soojuse.

Kahvatult ja lähedal minestusele toetus Ena samba vastu. Ta tundis, kuidas teda hellalt võrusid õe tugevad käsivarred ja viisid ettevaatlikult tagasi haigesängini.

— Ena, armastatud Ena, lase puhkab su jõud — lase kõik endas ja enda juures puhata — vaid rahus võid paraneda. —

Puhata — Ena surus selle sõna kolleda pilkega suust välja, — puhata, enne kui oled elanud — mina suren igatsuset elu järgi, ja sina kõneled puhkamisest — leegid on minus, ja ma pean hääbuma kui kustutatud tuli.

Uksele koputati tasa. Õde avas ja lasi arsti sisse.

Väike, liikuv mees astus rõdule, kumardus elegandilt ja lähenes kergete sammudega haigeveodile.

Ena tervitas teda silmadega ja sulges nad siis.

— Komtess on rohkem erutatud, kui see tema seisukorrale hea on, — sõnas ta väljas ootavale õele, — saadan siia saksa preestri, kes parajasti asundusse saabus. —

— On siis juba asi nii kaugel? — küsis nunn kohkunud häälel.

— Mitte halvem kui siiani — kuid sarnaste haigete juures ei või kunagi teada.

— Asunduse preester tahab sind külastada — sõnas nunn mõne päeva pärast.

Hetkeline kokkumine peegeldus Ena näol.

Preester astus sisse.

Kõrgekasvuline, sirge, ta astus tugevast tahtest mõjutatud sammul lähemale.

Tume pea suurte, avarate näojoontega mõjus esimesel hetkel süngelt. Kuid sädelev, peaaegu pidulik läige silmis ja liikuv, närviline joon peenelt meelelise suu ümber muutis helgemaks kõik hämara ja tõi ühtlasi esile kummaliselt eksitavad vastandid noores, liig vara küpsenud näos.

Preester kummardus elumehelikult, kindlalt ja paenduva aupaklikkusega.

Kuid ühtki sõna ei tahnud sigida nende vahel.

Mõlema pilgud peatusid üksteisel.

Vaimuliku silmis oli esialgu suur hämmastus. Ta tundis mingit ootust, tahet olla omandatud, ühtlasi äkilist igatsust oma hinge sisimais sügavusis, mille vastu ta püüdis võidelda kogu ole-musega.

Samal ajal kütkestas teda nende silmade paluv pilk, mis särasid leekidena suurepäraselt näos, milliste palavikulises avaruses peitus siiski juba hiiliv haigus, mis polnud jõudnud siiani veel täiesti vallutada seda laitmatut ilu.

Ja kuna ta haavatud enesekindlus ja pinev ootus võitlesid üksteisega, lähenesid nende hinged kuumas vaikuses üksteisele ja olid teadlikud üksteise lähedusest, enne veel kui olid kõnelnud sõnagi, ja nii juhtus, et, lõppeks, kui oli võidetud vaikus, mees palju lähedamate sõnadega kõneles, kui oli alul kavatsenud.

— Temaga võin ma kõneleda — ja ta on preester — mõtles Ena, ning rahulik naeratus sigis ta pumaseile, palavikkuumadele huultele.

— Lõppeks oleme õigel teel, — ütles õde tasa ja suudles Enat otsmikule.

Vaimulik läks oma tugevate, rahustavate sammudega läbi jumalikult sinise õhu, mis täidab seda, kes teda esikord näeb, tuhandete imedega.

Kui nad üksteist jälle nägid, tervitasid nad üksteist kui sarnased, kes südame sügavusis kaua üksteisega on vestelnud.

Ena hinges katkes raudne võru, mis nii kaua ta keha oli surunud valusais piinades. Mõne päeva pärast olid paljastatud kõik ta haavad tundlikkude mehesilmade ees, Jumalale pühitsetud preestri ees.

Ta tuli nüüd igapäev õhtupoolikul. Preester ja inimene mõlemad olid ühetasa võlutud selle parandamatuist valudest salapäraselt õitseva ilu magneetilisest võimust.

Ühel õhtul sündis see.

Preester istus suursuguse iseteadvusega sügavalt moodsas tugitoolis, millised oma mugava seljatoega kogu keha raskuse kergemaks muudavad ning mõtteile vaba voli jätavad.

Ta vaatles jumalikku õhtust maastikku.

Ena puhkas diivanil.

Tema puhas, soe hääl kõlas läbi ruumi kui valus kellaheli. Ta rääkis, nagu kõneleks vaid endaga.

— Nii olen ma alati üksi olnud.

Minu omakste äkilisest surmast saati kui kitsasse võrusse surutud. Äkki väljakistud igapäevaseist vahelduvaist lõbudest. Aimates elu leegitsevail pidustusil, kuid olles mitte kunagi jõudnud tema ohverdamisaltarini.

— Mis takistas teid leida kirge?

— See oli kaksikmäng minus. Kõrvetavalt painava elujänu kõrval oli mul hirm peekri eest, millisest pidin jooma. Hirm mehe ees ja ühtlasi tung tema järgi; mõlemail põhjusil olin lõppeks muutunud külmaks, mille tõttu raskelt kannatasin. —

— Oleks mul teie usk, oleksin pugenud Jumala altarite juure, et unustada hingelises ekstaasis kehalised. —

Preester kokkus. Õrn, liiliapuhas hää! muutus äkki imeliselt tumedaks. Kui purpurpunane verelaine mühises ta tema poole.

Ta püsis vaikivana. Ta tundis, kuidas Ena viimne painava valu hüüd tahtis vabaneda sügavusest. Võib-olla tõi see lunastuse, nii et ta siis võitlusest väsinud hinge võis lohutada oma sügava kaastunde soojusega.

— Sest ma ei leidnud kuldset peekrit, millest mulle oleks meeldinud juua. —

Ja nüüd — nüüd seisab surm lävel ja haarab mu elu järgi — enne veel kui ma elu tunda sain — tema leegitsevad saladused ei selgu minus kunagi — see lõhe teeb mu peaaegu hulluks. —

Ena tõusis diivanilt...

Ka preester tõusis.

Mõtteisse süvenenud, kui kuutõbine, vaatas Ena talle tardunud, pärani avatud silmadega otsa. Siis avaldus kuum kokkumine ta näos, nagu tunneks ta äkki, et ta ei ole kõnelenud vaid preestriga.

Äkki tundis ta kokkumult sel hetkel temas meest.

Tormav verelaine kattis tardumusest kaamet nägu. Silmist voolas imeline valgus, nagu oleksid avanenud hinge vesivärvavate sügavaimad allikad. Ta oli kui lõõmav tõrvik, mis võitmatust kirest süüdatuna süütus taevalikkuses leegit- ses.

Preester võpatus.

Liikumatuult puuris Ena pilk tema oma. Oodates armu või hukkamõistmist tema vastuses.

Ühe hetke valitses nende vahel surmavaikus.

Palved ja heitlus läbistasid preestri tugevat, rikkumatut hinge.

Ta laotas käed laiali.

Ja otsekui suurest valust murtuna libises naine värisedes ta rinnale.

Nüüd avanesid ka temas kasutamatud elukaevud.

Naise suudlemata suu puhkes õitsele ta huulil.

Kogu ta valus igatsus sulas joobumuse. Rahu, sügavus levis ilusale näole.

Äkki kahvatus naine.

Lühike, raske hingetõmme.

Ja elu oli kustunud temas.

Õrnade kätega korraldas preester vä- lise korratuse hääbunud hellal kchal.

Vaatas veel kord seletatud pilgul ebamaiselt armast naeratust, mis kattis Ena rahulikku nägu.

Siis läks ta oma teed. —

Tajus veel kogu jõuga lõunamaa sini- taeva jumalikku toredust oma ilust joo- bunud hinges.

Kibedaima igatsuse pikad aastad olid lõppeks leidnud lunastuse.

Mõned lühikesed päevad oli ta su- keldunud tänuliku alandusega sellesse tormavasse merde.

Ja nüüd jäi talle vaid tühjus. Ta elu pidi olema nüüdsest peale vaba kõigest ilust.

Seadust, mis ta oli valinud vabal tah- tel, pidi täitma täielikult. Kuigi süga- vaimas sisemuses ta end süüdi ei tun- nud.

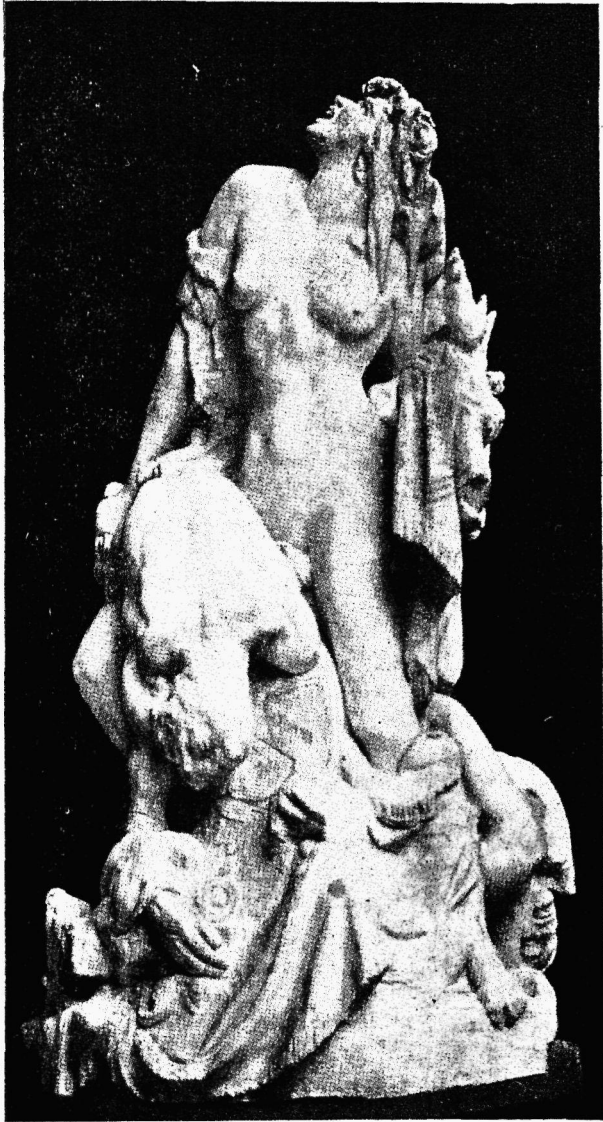
Ta tunnistas oma pihtijale oma eksi- muse...

* * *

Põhjamaa mägises ebasõbralikus ümbruses, kõrgel ja kaugel inimeste soojast elust, veetis ta nüüd aastaid eraldatuna kõigest neist, keda vajas vaim ja tahe.

Vaeselt, tühjalt ja karmilt möödusid päevad temast. Vaeselt, tühjalt ja val- jult saabusid talle ööd.

Kuid ta olemuse pühaimas paigas pü- sis kummaline valgus, mis säras meeles- tades magusat, armast lunastuse naera- tust suudlematul suul. Ja kuigi ta oli eksinud tol hetkel, ta ei suutnud seda kunagi kahetseda.

Lunastatud elu.

Meie lemmikud.

ARMASTATUMAD TÖÖSTUS- JA ÄRIASUTISED.

IN VINO VERITAS.

Pealinnana vana armas Tallinn on meie poliitilise ja ärilise elu keskus. Siin tuksub meie süda. Sajad ärid avatud uste ja meelitavate aknatega on lahkesti valmis teenima ning rahuldama tarvitajat kodanikku. Ja soove ning tarvidusi, milliseid vaja rahuldada igapäev, igal inimesel on palju. Sügisel, talve künnisel, mured üha kasvavad. Tarvis on hästi ettevalmistuda ja varustuda kõige hädavajalisega. Pöördusime pärimistega seltskonna mitmesuguste kihitide poole — millised firmad kõige paremini ja lugupidamistväärivamalt suudavad või oskavad rahuldada kodanikku? — millised tööstused ja kauplused on pealinna laste lemmikud? Huvitavad tulemused järgnevad all, osutades reljeefset pilti meie tööstus-kaubanduselust pealinnas.

RIIETUMISKUNST.

Meie daamid ja härrad tunnevad seda juba üldiselt väga hästi. Nii daamid kui ka härrad riietuvad maitsekalt, moodsalt ja elegantsest. Kõikjal — kodus, seltskonnas ja tänavail haarab meid pealinna seltskonna välimuse veetlevus.

... Pealinna daamide esimeseks sügismureks on end varustada elegantse ja moodsa üliriietusega. Jga naine eelistab kanda oivalist karusmantlit või vähemasti noobli kraega kaunistatud üliriiet, mis vastaks moodsa ajajärgu nõuetele. Siin on daamide lemmikärniks vanim ja parim Tallinna karusrahkade firma F. L. MERTENS, Pikk tn. 12, kust võimalikult kõik püüavad osta endile vajalikke riietusgarnituure. Igaüks, kes omandab karusmantli firma F. L. Mertensi ärist, omab peene ja elegantse riietuse.

*

Naiseriietus kujutab endast suurt ja mitmekesist kompositsiooni, milles domineerivad kübar, shallid, ridiküll, vihmavari ja kõiksugu tualett-lisandused. Iga kaunis lisandus aitab tõsta riietuse üldist elegantsi. Kõik moe- ja ehteasjad — nagu kübarad, vihmavarjud, teatrishallid, tavalised kaelashallid, suled, pitsid, lilled, brokaati — Tallinna daamid omandavad endile lugupidumast ja solidsemast ostukohast — pr. BERG'i moearist Vene ja Raekoja tn. nurgal.

Pealinna daamide parima kuulsusega moeatlejeeks osutub ateljee „Bato”, Pikk 36, — kus meie tooniandvam daamide seltskond laseb valmistada endile kõik tnaletid, millised valmistavad meid oma ületamatu elegantsiga kõikidel ballidel, dineedel, vastuvõtul ja koosviihimisel.

*

Ainult meie härrad ei ole riietumises siis kuigi ökonoomsed, kui nad ostavad poest valmistatud ülikonna. Sellane laagri ülikond kestab vähe ja muutub ruttu inetuks. Eeskujuliku ülikonna saab tellimise järgi ainult vilunud rätsepmeistrilt. Tallinnas härrade riietusalal on tunnustatud suurimaks autoriteediks härra M. ANDEESEN, Niguliste tn., kelle heas töökojas valmistatakse alati kõige moodsamad, nooblimad ja ilusamad ülikonnad. Hra Andreeseni riidelaos on ainult priima inglise kangad.

*

Noobli ülikonna elegantsi tõstavad kaunid ja moodsad rietuslisandused. Eestkätt kübar, kaelaside, päevasärk, jalutuskepp jne. Moepesu ja muude moekaupade alal pealinna seltskond eelistab tuntuimat moekaubamaja D. L. Epsteini, Kuninga tänaval, milline soliidne firma Tallinnat on varustanud kõrgevärtuslikkude artiklitega juba 55 aastat. Lemmikostukohaks on ta niihästi daamidele kui ka härradele.

*

Siidiriidega meie daamid varustavad end laialt tuntud A. Kelvetzi Prantsuse kaubamajast Vana turg 1, kus on alalist suurim väljavalik igasorti kõrgevärtuslikku siidi.

Riidevalik üldse on üks keerulisemaid ja murettegevamaid küsimusi. Kodumaa kalevi ja puuvilla riide tarvitajale on kujunenud lemmikostukohaks lugupeetud Heinrich Toferi kodumaa vabrikute riidekauplus S. Karja 15, kus rahuldatakse kõige nõudlikumadki tarvitajad, sest ärist on saadaval meie tekstiiltööstuse parimad saadused.

*

Imetledes kaunilt kingastatud jalakesi ja jalgu tänavail või salongides, peame tunnistama huvitavat tõsiasja. Meie daamid ja härrad eelistavad kanda ainult „Estoking-Union” kõrgevärtuslikke ja moodsaid, elegantseid jalanõusid, sest „Estoking-Unioni” jalanõud vastavad neljale peomadusele — on elegantseid, sobivad, vastupidavad ja hinnalt hästi kättesaadavad. Neid jalanõusid saab igalt poolt.

Daamid on otse armunud ühesse meie populaarsemasse tööstusfirmasse ja see on a.-s. „OSKAR KILGAS”e suka, paela ja trikotaashvabrik, milline valmistab kõige parema headusega sukke-sokke, kõiksugu siidisaadusi, pitse ja trikood. Kogu meie seltskond — daamid kui ka härrad eelistavad ainult mainitud firma sukke-sokke, trikood, pitse, paelu ja muid kaunid rietuslisandusi.

*

Nahkkaupade valmistuse alal on tallinlaste lugupeetumaks firmaks J. TALLIKAS, kelle tööstuses valmistavad nägusaimad ja moodsaimad käekotid daamidele ning portfellid ja rahataskud härradele. Samuti reisisukohvrid. J. Tallikase kaupluses, V. Viru nr. 5 on need kaunid asjad suures valikus saadaval.

ILURAVI.

Loomulikult meie seltskond kannab erilist hoolt oma tervise ja ilu eest. Et meie daamid ja härrad oleks igavesti noored ning veetlevad, siis nad ravivad eestkätt oma nägu ja korrastavad juukseid, et oma värskuse ja veetlevusega imponeerida kõikjal.

Kõrgeimalt meie seltskond hindab kosmeetika ja parfümeeria alal kodumaa tunnuima ja populaarsema keemia-farmatsöiidilise firma a.-s. mag. F. Kurrot ja A. Bensoni laboratooriumide saadusi. Hammasteravina eelistatakse kuulsat Benediktini hambapastat ja eleksiiri ning — Fascinata kreeme, lõhnaõlisid, kõl-nivesi, seepe ja puudreid.

Kõik kosmeetika ja parfümeeria tarbed, kui ka igasugused rohu- ning värvikaupad

pealinna rahvas armastab osta kõige meelepärasemalt Tallinna vanimast ja lugupeetumast ostekohast — E. Güntheri kaubamajast Kuninga tänaval.

*

MISPÄRAST EELISTAB ELEGANTNE DAAM DEHUS'I FRISEERIMISSALONGI?!

Sellepärast, et DEHUS'i salongis teda teenitakse hoolikamalt, maitsekamalt ja tulusamalt kui mujal.

A. Dehus on juba 23 aastat daamide juuksur ja on kasutanud oma laiaulatuslisi kogemusi, tegutsedes Šveitsis, Idas, 10 aastat Berliinis, ning muus suuremais Saksamaa linnades.

A. Dehus on saanud diploome ja esimesi auhindu suurimail rahvusvahelisel friseerimisvõistlusil.

Kestvate lokkide tegemises ja juuksevärvimises on Dehus'i daamide salong Tallinnas, Viru 7 vanim ja osavaim Eestis, ja on alati varustatud moodsate sinna juure kuuluvate aparaatidega.

TOIDUSTUS-MAIUSTUS-JOOVASTUS.

Pealinna seltskonna soliidsem kohtamiskoht on loomulikult „Seltskondlik maja.“ Siin sünnivad kõik — niihästi ametlikud kui ka mitteametlikud kohtamised, vastuvõttud ja koosviibimised. Banketid, suured ning väikesed dined — need toimuvad ikka siin. Selleks on ruumid eeskujulikud — saalid, mugavad erakabinetid. Kõike siinseid olemisi sisustab aga oiuline prantsuse köök, mis on, kiitus ökonoomile, eeskujulikuma Tallinnas. Alaliselt saab siit ka maitsvaid hommiku-, lõuna- ja õhtusööke.

*

Toidustamisel hindavad pealinnalased eriti kõrgelt Tallinna laialdasemalt tuntud Th. Kaarmanni kaubamaju. Ühes neist on saadaval kõige maitsevamad delikatessid, konservid, väljamaa puuvili, veinid ja kõiksugused koloniaalkaubad; teises aga kõige suuremas väljavaliikus klaas-, portselaan- ja kiviõnd, vaasid, kaunid serviisid

ning — kõögi ja söögilaua garnituurid. Tallinna seltskond külastab seepärast Th. Kaarmanni kaubamaju elavalt.

*

Pealinna rahvas on viimaste aastate kestes eriti hakanud hindama taimevõid väärtust. Veendunud taimevõid tarvitajad, kes seda eelistavad koorevõile, on juba väga palju. Aineväärtuselt taimevõid on võrdne koorevõile, kuid peale selle on ta palju odavam hinnaliselt ja praktilisem köögis. Tallinnas armastatakse eestkätt tuntud suurtööstuse a.-s. „Extraktor“ kõrgeväärtuslikku ja maitserikast taimevõid — nagu „Bona“, „Priima“ j. t.

Igas kodus süüakse Tallinna tuntuima leivatööstuse „Talu“ maitsvat leiba. Nimetatud tööstus on sisse seatud eeskujulikult ja tootleb ainult häid leiva-saadusi.

*

Kohvikukultuuri keskuseks pealinnas on laialdaselt populaarne — H. Feischneri kohvik, Harju tän., milline on meie publikule meeldivaimaks päevaseks kohtamiskohaks. Maitsvate kondiitrisaaduste tõttu H. Feischneri firma on kõige armastatum.

Šokolaad on maitsevaim ja kosutavaim toitaine, mis üldse toidustusalal leitud. Hea šokolaad — serveeritud kas tahvleis või kompvekkides, on ikka ja alati seltskonnas lugupeetud. Meil hinnatakse üksmeelselt kõige väärtuslikumaks šokolaa-diks „Kave“ šokolaadi. Samuti on kõige laialdasemalt armastatud „Kave“ kompvekid ja dropsid.

*

Eestis restoraan-kultuur on teinud just viimase aasta kestes kõige märgatavama edusammu. Dansing Palace „Gloria“ avamisega on Tallinnasse tõusnud täiseuroopalik lokaal, mis pole ainult joo-gikoht, vaid ka soliidne dansing-asutus ja muusikasalong. Pealinna seltskond peab seepärast suurimat lugu oiavalisest Dansing Palace'ist kui ka Estonia einelauast, millede omanikuna lugupeetud

h-ra Lellep on püüdnud teha kõik, et tõsta Eestis restoraan-kultuuri euroopalikule tasemele.

Õlu on eestlase lemmikjook, nagu ta seda on mujalgi kultuurimaades. Kodnõlle valmistus on meil raugemas, kuna moodsad õllefabriigid produtseerivad väga väärtuslikku ja maitsvat õlut, mistõttu tarbetuks muutub tülikas õllevalmistus isegi maal. Meie seltskonna otsusel eelistatakse meil igal pool ainult SAKU suurepärasest õlut. Välismaalasedki kiitavad, et kogu Baltimaal ei leidu paremat õlu kui Saku õlu.

Alkoholilistest jookidest tallinlased hindavad kõige lugupidavamalt Pürituspuhastamise vabrikute o.-ü. „Tallinna Viinavabrikut“ („Rosen ja Ko.“) kõrgeväärtuslikku konjakit, likööri ja lauaviinu. Eelistatumad on Crème de Mandarine, Kümmel, Brandy, V. S. O., Standart, Extra, Vene vodka jne. Samuti hinnatakse ka nimetatud firma parfümeeria ja kosmeetika saadusi.

„Talko“ karastavad joogid on Tallinnas seltskonna otsuse järgi kõige populaarsemad ja enam armastatumad. Oma headuse ja maitsuga „Talko“ sidronisooda, limonaad, kvass ja mitmesugused puuvilja ekstraktid on leidnud kõige laialdasema lugupidajaskonna.

Suitsetajate ja tubakatarvitajate lemmikfirma on a.-s. „Astoria.“ „Astoria“ peenemaitseelised paberossid, nagu „Aino“, „Extra-Extra“, „Kolibri“ j. n.e. ja H. Anton ja Ko. „Mikaado“ on armastatumad seltskonna paberossid.

KODU. — MAJAPIDAMINE.

Kodu on meie süda. Kodu kaunidus ja mugavus tõstavad meie elurõõmu ja õilsitavad olemisetunnet. Seepärast igaihe suurim mure on hoolitseda oma kodu — korteri eest. Suurepärased peeglid on korteri ilu ja uhkus. Tallinna seltskond eelistab oma korteri ja mööbli kaunistamiseks tuntud klaasi- ja peeglitöösturi H. Mõistliku kõrgekvaliteedilisi peeglid. Samuti on suures lugupidamises nim. fir-

ma muid klaasi- ja mööbli- ning sadulsepatööd. Kauplused V. Karja 1 ja Vanaturg 6.

Ühes ilusa mööbliiga on korteris esmajärgulise tähtsusega seinte, lagede ja põranda kaunistusil. Pealinnas on populaarsemaks kodukaunistustarvete müüjakohtaks lugupeetud A. C. Herodese äri V. Viru 13, kus suuremas valikus kaunistustrelisi tapeete, linoleomit ja parketti, milliseid omandavad kõik, kes armastavad ilusat kodu.

Meie kodu teevad paradiisiks — lilled. Pealinnas seltskonna armastumaks lilleäriks osutub „Mimosa“ Raevoja hoones, kust alati ja suuremate sündmuste puhuks omandatakse lilli ja roose. „Mimosa“ omab suurima aiaäri Eestis.

Nüüdsel elektriajajärgul valitseb elekter igas kodus. Elekter võimaldab kõik — muusikalist naudingut, keetmist, valgustamist jne. Kõik elektritarbed meie seltskond ostab peamiselt tuntumast elektritarbete eriärist k.-m. „Marsist“, Harju täu. 23, kus alati suures valikus müügil armatuure, kupleid, triikraudu, keedunõusid, hõõglampe „Metallum“ j. m. elektririistu.

*

Pea iga naine — seltskonna daamist — peretütreni õmbleb kodus, valmistab endale riietust ja korrastab seda. Siin on naistele tulnud appi tehnika ja võtnud endale õmblemisevaevad. Praegusajal moodsa konstruktsiooniga elektriõmblusmasin on teinud töö väga hõlpsaks.

Püüasime siingi seltskonna poole pärimisega — milline õmblusmasin meil kõige enam hinnatud. Ülatavaist vastuseist selgub, et meil kõige kõrgemalt hinnatakse maailma kuulsat SINGERI firma õmblusmasinaid, millised naiste töö õmblusalal teevad otse valmistavaks naudinguks. Pealegi on masinad varustatud elektrilambiga nii, et valgus ei vaeva silmi.

*

Silmad on inimese kõige kallim varandus. Optiline teadus on leitanud prillid, et kaitsta silmi ja tõsta silma nägevust.

Kogemused on näidanud, et Tallinna vaneimas ja Ingupeetumas G. BERGER'i optikaäris, Nunne tn., on alati saadaval häid prille, mis annavad silmale tagasi ta kustunud nägemisvõime ja kaitsevad teda.

Samuti fotograafid ja -amatöörid on veendunud, et parimaid fotoaparaate ja fototarbeid saab G. Bergeri ärist. Viimasel ajal fotoharrastus meil on üldiselt väga levinenud ja kõikide otsus G. Bergeri fototarbete firma kohta on kiitev.

MUUSIKA. — SPORT.

K-m. „TORMOLEN ja Ko“, Harju 37 on populaarsemaid ärisid Tallinnas. 16. augustil sai firma 10-aastaseks. Tuntuimaid raadiopioneere Eestis. Selles osakonnas esindab kuulsaid „Idealverke“, „Lorenz“, „Zeiler-Pfalzgraf“ firmasid. Need aparaadid ületavad teisi oma välimuse, häälepuhutuse ja selektiivsusega.

Grammofonide alal esindab „Parlaphon“ ja „Beka“ firmasid. Ka pioneer eestikeelsete plaatide ülesvõtmisel. Saabus uus suur repertuaar väga huvitavaid palu.

Tuntud osakonnad fotole ja jalgratas-tele, millistel aladel samuti laialdaselt ardateatud.

*

Liikumise hõlbustuseks kõik püüavad omandada auto. Peaasi, et sõiduk oleks vastupidav, vähenõudlik, mugav ja ilus. Meie seltskond hindab kõige kõrgemalt General motors'i „CHEVROLET“ ja „BUICK“ autosid, millised on ühed kuulsamad ja universaalselt heade omadustega luksussõidukid maailmas ja eriti sobivad meie teedele. Esindus Eestis on „J PUHK & POJAD“ firma käes, Rannavärava p. 21. Juba esindusfirma kindlustab sõidukite kõrgeväärtuse.

*

Jahisport on meeldivamaid ja haarava-maid sporte. Kuid jaht on huviküllane ja tulemusrikas ainult siis, kui on hea tulirelv. Meie jahisportlased ja seltskond hindavad kõige kõrgemalt püsse, revolvreid ning brovninguid ühes tarviliku laskemoo-

naga, mis saadaval Pikal tänaval nr. 13, tuntud kaubamajas, milline varem kandis Axel Musso firmat, nüüd on läinud M. MÄNNIL ja Ko kätte. Omaniku kauaaegsed kogemused jahitarvete kaubanduse alal kindlustavad kauba väärtust. Ühtlasi omandavad pealinnalased siit ka kõik muud vajalised raud- ja teraskaubad ning majapidamistarbed.

PUHTUS.

Tallinlaste lemmiksaun on „BASSEIN“ Aia tänaval. „Basseini“ asutamisega Tallinnas loodi meil esimene euroopalik saun, mis ei ole vaid paljas saun otsekoheses mõistes, vaid ka meeldiv, mugav ja nautingurikas tervisekosutamise koht. „Bassein“ omab kõik voorused, mida nõuda võib eeskujulikult saun-asutiselt ja ongi seepärast pealinna daamide ja härrade poolt väga armastatud.

*

Kuna seltskonnas inimesi ikka esmalt hinnatakse nende välimuse järgi, siis see peab alati olema laitmata. Noobel riie- tus olgu ikka puhas, korras ja pressitud. Tallinlased lasevad omad riided: daamid — kleidid ning mantlid ja härrad ülikon- nad ning palitud korrastada, pressida ja puhastada Talinna Ingupeetumas keemilise puhastuse ja kiirpressimise tööstuses B. SCHOCHER'i juures, V, Viru 13, kus üht- lasi kõike riideid ka värvitakse kauniks ja moodsaks.

*

* *

KULLASEPAKUNST.

Rahutu edasipüüdmissiha ja mehaniseerumistung on maailmast peaaegu hävitanud vana käsitöö ja iga üksiku eseme kunsti- pärane väljatöötamisviis tuleb seetõttu veel harva esile. — Ka vana kullasepakunst on kaotanud palju seitsaati, kui juvelier peaaegu eranditult kaupmeheks hakkas ja oma kaubad vabrikult tellib.

Meil Eestis püsib siiski veel üks selli- seid vana aja esindajaid o.-ü. J. Kopfi

firma näol, kus kullasepp oma abilistega oma töötoas kõik töö ära teeb, ja iga üksik ese isikulist kunstipärast ja ideedeküllast ilmet kannab.

Juba 40 aastat on firma isegi väljaspool kodumaa piire tõestanud, et kalliskivide ja metallide ümbertöötamine meie juures veel elab.

Samaal ajal on firma uue ajaga sammu pidanud ja hõbetamise ning hõbelauanõude valmistamise vabriku moodsate töövahenditega varustamisega mitte ainult töö-

võimalusi suurendanud, vaid ühtlasi võimaldanud ka loobuda välismaa saaduste ostmisest. Vabrik on täiesti võimas täitma meie maa nõudeid, mis puutub alpakkast, nushõbedast ja hõbedast riistade valmistamisse, milliste eest kahjuks ikka veel suured summad välismaale voolavad.

Firma maitsekad vaateaknad ja väljapanekud tõestavad, kuivõrt õnnestunult ta suudab sulatada vana kunsti moodsaga, ning näitavad ühtlasi selle meie maa omapärase tööstuse suuri võimeid.

Iluduste „rahvahääletus“.

Meie iludusvõistlused avardusid seltskondlikule pinnale lugejaskonna osavõtuga iluduste hindamisest. Ajakirja numbriks (nr. 2, 3, 4 ja 5) oli hääletamisleht, millega igaüks võis öelda oma otsuse iluduste kohta. Hiljem need otsused arvestati iluduste lõppvõistlusele valimisel.

Lugejaskond hääletas elavalt ja selle „rahvahääletuse“ tulemused osutuvad väga huvitavaiks, millistest isegi võiks koostada teadusliku töö. Teadusliku huvi ja tähtsuse hääletustulemusile annab eeskätt lehe küsimus nr. 2 — miks?, millele vastates hääletaja pidi seletama — mis põhjustel nimetatud kandidaat on kõige ilusam.

Küsimused hääletuslehel olid:

1. Eelistan... (iluduse nimi ja koht)..
2. Miks?
3. Isiklikke soove iludusvõistluse kohta.
Hääletaja nimi, vanus, elukutse, aadress

Hääletuslehti neljale numbrile kokku saabus 4234 üle kodumaa. Enamik hääletajaist elukutse järgi kuulub intelligentsi — ülikooli õppejõude, arste, advokaate, kohtutegelasi, õpetajaid, ohvitseri, üliõpilasi, kunstnikke, tantsijannasid, kontori-ametnikke jne. Vähem osa ka — kaupmehi, käsitöölisi, põllutöölisi, majateeni-

Kuid sellele ei saa vastata nii kergesti. Eeskätt seda raskendab asjaolu, et nr.

jaid jne. Rohkesti oli ka elukutsetuid ja noori — õppureid.

Vanuse järgi on hääletajate keskmine vanus 25,6,02 aastat. Ulatub 2 aastast — 63 aastani.

Nime ja elukutse järgi arvestades on mehi 51 prots., naisi 49 prots.

Enamik hääletajaist elab linnades, ter-velt 79,4 protsenti.

Hääletuslehe punktistest on vastatud ab-soluutselt punkt 1, teise on jätnud vasta-mata 12 prots., kuna kolmanda vastami-sest on loobunud koguni 56 protsenti.

Tulemusi tuleb hinnata kaunis kõrgelt. Kuigi pildistatud oli ainult nägu ja paljud piltidest trükitehniliselt polnud väga õnnestunud, oli publiku, s. t. lugejaskonna valik üldiselt õnnelik ja tabav. Kõik publiku poolt enam häälil saanud kandidaadid „Jlo“ nr. 2—5-st kutsuti jury ette. Kuna nr. 6/7 tehnilistel põhjustel hääletusleht puudus, tegi valiku sealt jury. Ent see moodustab lõppvõistlusele pääsenuist ainult 24 prots.

Muide 49,8 prots. publiku hääletatud iludusist ei suutnud teenida jury poolehoidu. Ja see on päris loomulik, kuna lugejaskonna otsuse aluseks oli vaid päevapilt, juryl aga elav naine supelkostüümis.

Tõuseb otsekohe küsimus — kes sai lugejaskonna poolt kõige rohkem häälil?

6/7 hääletusleht puudus ja selles esines 13 kandidaati, kelle kohta lugejad ei saanud avaldada oma otsust. Puudus leht kõigepealt seepärast, et numbri ilmumise ja valimispäeva vahe oli vaid 4—5 päeva.

Ent siiski:

Lugejaskonna suurima lugupidamisosaliseks sai Silvia („Jlo“ nr. 5) 534 häälega.

Teiseks: H. T. V. (näitsik Helene Ventsel — „Jlo“ nr. 2) — 428 häälega.

Kolmandaks: Sole mio („Jlo“ nr. 5) 316 häälega.

Neljandaks: Mirry („Jlo“ nr. 2) 232 häälega.

Viiendaks: Lea („Jlo“ nr. 2) 231 häälega.

Kuuendaks: Tessa („Ilo“ nr. 2) 173 häälega.

Seitsmendaks: Solveig („Jlo“ nr. 3) 138 häälega.

Teised said hääli ä alla saja. Neist seitsmest pääsis kohale ainult H. T. V. — Helene Ventsel.

Iluduskuninganna A. Smager — „Mali“ — kandideeris „Ilos“ nr. 6/7 ega saanud seepärast lugejaskonna hääletusele tulla. Näitsik Ly Kerge — „Ly“ — esines „Ilos“ nr. 5 ja sai ainult 84 häält, kuid võitis jury ees.

Huvitavaid vastuseid.

Enamik vastab teisele küsimusele lihtsalt: „Sest ta meeldib mulle kõige rohkem“, ehk: „Kõige kaunim avaldatud piltidest.“ Paljud aga selgitavad ka detailides, et on: „sarmikas“, „veetlev“, „ilusad silmad“, „kena soeng“, „ilusad juuksed“ jne. „Mirry“ kohta ütleb üks Rakvere autojuht, et tal „on sümpaatne väljavaade.“ Üks teenijaid Loksalt hindab iludusi kõlbiliselt; ta hääletab oma lemmikuile „tõsise ning õiglase oleku tõttu.“ Nii näiteks Landat, Rakverest („Ilo“ nr. 3). Helmi kohta („Ilo“ nr. 2) lausub põllutöeline H. E., et „Ta on mõistlik tõsine neiu ja ei paljasta mitte hambaid nagu mõni halpija.“ Mõid („Ilo“ nr. 2) atesteerib ametnik W.

M. Tartust. „Tema hinge peegeldav võltsimatu miljöö.“

Kolmandat küsimust vastates soovitage peamiselt, et iludusvõistlus õnnestuks, et jury toimiks erapoolikult, et iluduskuninganna oleks noor, puhta minevikuga, sale ja proportsionaalsete vormidega. Talli põllumees R. K. arvab, et külas on rohkem iludusi kui Narvas ja Tartus (!) kokku. Paljud on juba ette rahul „Ilo“ iludusvõistlusega ja soovivad õnne. Soovitage, et võistleks ka Milvy Laid. Kolledži õppur P. ütleb — „Soovid puuduvad. Minu pärast võite teha nagu soovite.“ Tartu ametnik W. M. ja mitmed teised soovivad Eesti iluduskuningannat saata rahvusvahelisele võistlusele. Renate B., Rakverest, näeks meeleldi „Et ka kord meeste iludusvõistlus korraldataks.“ Põllutöökooli õppur E. P. Jänedalt kirub maha puudernäod, valehambad, „kirurgilised võtted“ j. n. e.!

J. P., Paidest, soovib kõigest südamest, „et kõik iludused saaks korralikult ära pestud seebi ja veega“, ja „vaadata järele, kas neil on konnasilmad — iludusele see ei kõlba“ ning — „proovida ära nende tarkus ja kannatus.“

Rohkesti härrasid soovivad iludustega tutvusi, nende aadresse, autogramme jne.

Preemiaid

paremaile, täpsemaile ja tabavamaile vastatajale jagas toimetuse vastuste paremuse järjekorras järgmiselt:

Kohvergrammofon (Columbia) — August Hiemaa, Narva postkontor Poste restante.

Taskukell — J. Perker, Paide, Pikk tän. 10.

Fotoaparaat — A. Engö — Helsingi, Pk. 1446.

Kirjutusgarnituur — Rudolf Jaago, Erne tän. 19—11 — Tallinn.

Preemiaid saab toimetusest kätte igal ajal kolme kuu jooksul arvates esimesest oktoobrist 1930. a.

Vastutav toimetaja ja väljaandja: Joh. Järv.

PAGARIÄRI

K. KAASIK

KONDITEREI

PIKK 35 ja VOORIMEHE 7

Maitsevaimad ja värskelmad küpsised, koogid, ning kõik-sugu kondiitrisaadused. Kaudid ja mugavad ruumid. Täielik vastutulelikus. Viisakas teenimine.

Pealinna publiku lemmik-ostukohad

PIKK 35 ja VOORIMEHE 7

„JCO“
1930. a.

eelmisi numbreid
on veel vähesel
arvul müügil.

Printsiip:

OSKAR VIIRMANNI

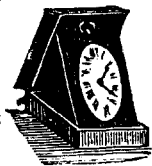
kella- kullasepa äris on

õiglased hinnad, suur läbikäik, hää kaup, korralik teenimine.

Täpne tellimiste täitmine.

Omad kella-, kulla- ja hõbesepa töökojad.

Raekoja plats, Rae-koja hoones.

Uudis:
mitte katkine-
vad uuriklaasid.

**Kõrgeväärtuslik
sisu.**

**Eesti iluduste plite
Nº Nº 1-6/7**

Nõudke talltusest.

**Hinnaalandust 30
protsenti.**

3. nr / 126

1929. A.

JLO

AJAKIRI

AASTAKÄIK 50 SENTI
NÕUDKE TALITUSEST

EESTI
RANVUORAKOOLITUKOGU
AR